

Gebruik van kleuren in track changes:
Rode tekst = nieuw of verwijderd
Groene tekst = verplaatst

240 Eigen vermogen

Deze Richtlijn 240 (herzien 2025) vervangt Richtlijn 240 (aangepast 2023) en is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2026.

240.0 Definities

Aandelen: de gedeelten waarin het maatschappelijk kapitaal bij de statuten is verdeeld.

~~Zie ook~~ (artikel 2:79 lid 1 BW). Rechten die stemrecht noch aanspraak op uitkering van winst of reserves omvatten, worden niet als aandeel aangemerkt (~~Zie ook~~ artikel 2:190 BW).

~~Aandelenkapitaal: het in aandelen verdeelde kapitaal van de rechtspersoon.~~

Agio: al hetgeen dat op enig moment door aandeelhouders is ingebracht boven het nominaal geplaatste aandelen kapitaal. Hieronder worden tevens begrepen additionele vermogensstortingingen door bestaande aandeelhouders zonder uitgifte van nieuwe aandelen.

Eigen aandelen: de door de rechtspersoon of dochtermaatschappij van de rechtspersoon voor eigen rekening ingekochte of op andere wijze verworven aandelen in het kapitaal van de rechtspersoon, met inbegrip van certificaten van deze aandelen.

~~Eigen aandelen, kosten uit hoofde van een transactie met: de kosten in verband met de uitgifte of de aankoop van eigen vermogensinstrumenten die direct met deze transactie te maken hebben en zonder de transactie niet zouden zijn gemaakt.~~

~~Onder een dergelijke transactie wordt niet begrepen de uitgifte van aandelen in verband met een overname (zie hoofdstuk 216 Fusies en overnames) en de aankoop of uitgifte van aandelen in verband met personeelsbeloningen (zie hoofdstuk 275 Op aandelen gebaseerde betalingen).~~

Eigen vermogen: het overblijvend belang in de activa van de rechtspersoon na aftrek van al het vreemd vermogen.

Eigen-vermogensinstrument: contract dat het overblijvende belang omvat in de activa van een entiteit, na aftrek van alle verplichtingen.

In de meeste gevallen kwalificeren de gewone aandelen van de rechtspersoon als zodanig.

Financieel instrument: een overeenkomst die leidt tot een financieel actief van één partij en een financiële verplichting of eigen-vermogensinstrument van een andere partij.

Geplaatst kapitaal: het gedeelte van het (maatschappelijk) kapitaal dat is uitgegeven.

Gestort en opgevraagd kapitaal: het gestorte gedeelte van het geplaatste kapitaal, alsmede de stortingingen die zijn opgevraagd maar nog niet ontvangen.

Gestort kapitaal: het gestorte gedeelte van het geplaatste kapitaal.

Maatschappelijk kapitaal: het kapitaal dat de rechtspersoon krachtens zijn statuten ten hoogste kan

plaatsen. Een besloten vennootschap behoeft geen maatschappelijk kapitaal te hebben, tenzij de statuten dat uitdrukkelijk bepalen.

Niet verdeelde winsten: winsten van vorige boekjaren waaraan nog geen bestemming is gegeven.

Overige reserves: alle reserves, anders dan **agio**, wettelijke reserves, statutaire reserves en de niet verdeelde winsten.

Reserves: al het eigen vermogen, anders dan gestort en opgevraagd kapitaal.

Statutaire reserves: reserves die moeten worden aangehouden krachtens de statuten van een rechtspersoon.

Vreemd vermogen, post van het: een bestaande verplichting van de rechtspersoon die voortkomt uit gebeurtenissen in het verleden, waarvan de afwikkeling naar verwachting resulteert in een uitstroom uit de rechtspersoon van middelen die economische voordelen in zich bergen.

Vrije reserves: alle reserves met uitzondering van wettelijke reserves en statutaire reserves.

Wettelijke reserves: reserves die moeten worden aangehouden krachtens een wettelijke bepaling.

240.1 Inleiding

Doel

101 Een belangrijke doelstelling van de jaarrekening is het geven van inzicht in het vermogen van de rechtspersoon. ~~Dit inzicht wordt onder meer gegeven in de geconsolideerde jaarrekening.~~ De omvang van het eigen vermogen ~~in de geconsolideerde balans~~ wordt mede bepaald door de waarde van de afzonderlijke activa en posten van het vreemd vermogen, zoals nader geregeld in andere hoofdstukken van de Richtlijnen.

~~Voorts is van belang de classificatie van financiële instrumenten als eigen dan wel vreemd vermogen, waarvoor in het bijzonder wordt verwezen naar paragraaf 8 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

De enkelvoudige jaarrekening geeft inzicht in ~~het vrij uitkeerbare bedrag de samenstelling~~ van het eigen vermogen van de rechtspersoon. Hierbij spelen de wettelijke bepalingen inzake kapitaalbescherming een belangrijke rol.

De geconsolideerde jaarrekening geeft inzicht in de samenstelling van het groepsvermogen en het aandeel in het groepsvermogen dat niet direct of indirect aan de rechtspersoon toekomt (ook wel 'belang van derden' genoemd).

Het is mogelijk dat het eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening en het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening niet aan elkaar gelijk zijn.

Voorbeelden van het ontstaan van dergelijke verschillen betreffen:

- De uiteenlopende verwerking van de resultaten op intercompany-transacties in de geconsolideerde jaarrekening en enkelvoudige jaarrekening zoals aangegeven in hoofdstuk 260 De verwerking van resultaten op intercompany-transacties in de jaarrekening.
- De waardering van een deelneming met een negatieve ~~vermogenswaarde~~ eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening op basis van alinea's 418 tot en met 420 van hoofdstuk 214 Financiële vaste activa ~~alinea's 418 tot en met 420~~, terwijl deze deelneming in de geconsolideerde jaarrekening wordt ~~mee~~geconsolideerd.

- De verschillende classificaties van financiële instrumenten, doordat de classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen of als vreemd vermogen in de enkelvoudige jaarrekening kan worden gebaseerd op de juridische vorm van het instrument of op basis van de economische realiteit, terwijl in de geconsolideerde jaarrekening de economische realiteit bepalend is (zie alinea 207 en 302).

~~Voorts is van belang. Voor nadere bepalingen ten aanzien van de classificatie van financiële instrumenten als eigen vermogen dan wel of als vreemd vermogen, waarvoor in het bijzonder wordt verwezen naar paragraaf 5 van dit hoofdstuk paragraaf 8 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

~~Paragraaf 2 van dit hoofdstuk heeft betrekking op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening. Paragraaf 3 van dit hoofdstuk heeft betrekking op het eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening. Paragraaf 4 van dit hoofdstuk heeft betrekking op rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen in zowel de enkelvoudige jaarrekening als de geconsolideerde jaarrekening.~~

~~102 — Inzicht in het eigen vermogen dient te worden gegeven uitgaande van de ter zake van toepassing zijnde bepalingen in de andere hoofdstukken van de Richtlijnen. Deze informatie dient te worden opgenomen in de vorm van een geconsolideerde jaarrekening of, bij ontbreken van een geconsolideerde jaarrekening, door middel van toelichtende informatie. Hierbij wordt een aansluiting opgenomen tussen het eigen vermogen en resultaat uitgaande van de ter zake van toepassing zijnde bepalingen in de andere hoofdstukken en het eigen vermogen en het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening, en worden de individuele posten die de verschillen veroorzaken, toegelicht. Tevens wordt verwezen naar alinea 304.~~

Indeling van dit hoofdstuk

102 Dit hoofdstuk is als volgt ingedeeld:

- ~~Paragraaf 2: van dit hoofdstuk heeft betrekking op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening;~~
- ~~Paragraaf 3: van dit hoofdstuk heeft betrekking op het eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening;~~
- ~~Paragraaf 4: van dit hoofdstuk heeft betrekking op rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen in zowel de enkelvoudige jaarrekening als de geconsolideerde jaarrekening;~~
- Paragraaf 5: de classificatie van financiële instrumenten als eigen vermogen of als vreemd vermogen in de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening;
- Paragraaf 6: de toelichtingsvereisten met betrekking tot het eigen vermogen.

Bijzondere bedrijfstakken

103 Voor specifieke bepalingen ten aanzien van het eigen vermogen van rechtspersonen, instellingen of organisaties die werkzaam zijn in specifieke bedrijfstakken, wordt verwezen naar Afdeling 6 Bijzondere bedrijfstakken.

Jaarrekeningen opgesteld op basis van IFRS* in combinatie met Titel 9 Boek 2 BW

104 Voor specifieke bepalingen ten aanzien van het eigen vermogen van rechtspersonen die de geconsolideerde en/of enkelvoudige jaarrekening opstellen op basis van IFRS* wordt verwezen naar hoofdstuk 105 Jaarrekeningen opgesteld op basis van IFRS* in combinatie met Titel 9 Boek 2 BW.

Wettelijke bepalingen

~~105 De verantwoording van het eigen vermogen wordt in de wet met name geregeld in de artikelen 2:373 en 2:378 BW. Daarnaast zijn op diverse plaatsen in de wet bepalingen opgenomen omtrent het eigen vermogen van de rechtspersoon. In artikel 2:373 lid 1 BW zijn de categorieën van het eigen vermogen opgesomd. Deze categorieën worden in deze paragraaf 2 ieder afzonderlijk behandeld.~~

Dit hoofdstuk is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten en 910 Modellen en besluiten:

- artikel 2:67a lid 2 en lid 3 BW;
- artikel 2:79 lid 1 BW;
- artikel 2:80 lid 2 BW;
- artikel 2:80a lid 1 en lid 3 BW;
- artikel 2:94 BW;
- artikel 2:94a lid 6, onder f BW;
- artikel 2:94c BW;
- artikel 2:98 lid 5 BW;
- artikel 2:98c lid 4 BW;
- artikel 2:178 lid 2 BW;
- artikel 2:190 BW;
- artikel 2:191a lid 1 en lid 3 BW;
- artikel 2:204 BW;
- artikel 2:216 BW;
- artikel 2:365 lid 1 en lid 2 BW;
- artikel 2:373 BW;
- artikel 2:378 BW;
- artikel 2:380c BW;
- artikel 2:384 lid 7 en lid 8 BW;
- artikel 2:385 lid 5 BW;
- artikel 2:387 lid 4 BW;
- artikel 2:389 lid 6, 8 en 10 BW;
- artikel 2:390 BW;
- artikel 2:411 BW;
- Besluit actuele waarde;
- artikel 5 lid 3 Besluit modellen jaarrekening;
- artikel 6 lid 1 Besluit modellen jaarrekening; en
- artikel 10 lid 2 Besluit modellen jaarrekening.

240.2 Eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening

Wettelijke bepalingen

~~201 De verantwoording van het eigen vermogen wordt in de wet met name geregeld in de artikelen 2:373 en 2:378 BW. Daarnaast zijn op diverse plaatsen in de wet bepalingen opgenomen omtrent het eigen vermogen van de rechtspersoon. In artikel 2:373 lid 1 BW zijn de categorieën van het eigen vermogen opgesomd. Deze categorieën worden in deze paragraaf ieder afzonderlijk behandeld. De wettelijke bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten.~~

Samenstelling van het eigen vermogen

201 Op grond van artikel 2:373 lid 4 BW worden onder het eigen vermogen afzonderlijk opgenomen:

- het geplaatste kapitaal;
- agio;
- herwaarderingsreserves;
- andere wettelijke reserves, onderscheiden naar hun aard;
- statutaire reserves;
- overige reserves; en
- niet verdeelde winsten, met afzonderlijke vermelding van het resultaat na belastingen van het boekjaar, voor zover de bestemming daarvan niet in de balans is verwerkt.

Deze categorieën worden in deze paragraaf ieder afzonderlijk behandeld. De classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen op basis van de juridische vorm kan leiden tot een aanvullende, afzonderlijke post onder het eigen vermogen. Zie paragraaf 5, en in het bijzonder alinea 505, van dit hoofdstuk.

~~202 — (vervallen)~~

Het geplaatste kapitaal

Niet volgestort geplaatst kapitaal

202 Als het geplaatste kapitaal niet is volgestort, wordt in plaats daarvan het gestorte kapitaal opgenomen of, indien stortingen zijn uitgeschreven, het gestorte en opgevraagde kapitaal (artikel 2:373 lid 2 BW). Het geplaatste kapitaal wordt in deze gevallen vermeld (zie alinea 602).~~203 — Artikel 2:373 lid 2 BW luidt:~~

~~Is het geplaatste kapitaal niet volgestort, dan wordt in plaats daarvan het gestorte kapitaal vermeld of, indien stortingen zijn uitgeschreven, het gestorte en opgevraagde kapitaal. Het geplaatste kapitaal wordt in deze gevallen vermeld.~~

Verwerking storting in geld of andere inbreng

~~203~~206 Artikel 2:80a lid 1 BW, met betrekking tot de naamloze vennootschap, en artikel 2:191a lid 1 BW, met betrekking tot de besloten vennootschap, luiden**bepalen dat storting op een aandeel in geld plaatsvindt voor zover niet een andere inbreng is overeengekomen.:**

~~1. — Storting op een aandeel moet in geld geschieden voor zover niet een andere inbreng is overeengekomen.~~

~~Storting in geld of een andere inbreng wordt in het algemeen voor de eerste keer~~**bij eerste verwerking** ~~verwerkt tegen de reële waarde op het moment van inbreng. Deze verwerking~~**vindt geschiedt ook plaats indien een storting in geld of een andere inbreng plaatsvindt in het kader van een overname die** ~~overname wordt verwerkt volgens de purchase accounting methode bij toepassing van~~**zoals opgenomen in paragraaf 3 van** ~~hoofdstuk 216 Fusies en overnames van toepassing is; zie ook met name hoofdstuk 216 Fusies en overnames, alinea 103 en 104. In plaats van een andere inbreng wordt ook wel gesproken van een inbreng in natura.~~

Stortingen in vreemde valuta

~~204~~204 Een storting op aandelen in vreemde valuta wordt omgerekend tegen de wisselkoers op de dag van de storting (artikel 2:80a lid 3 BW en artikel 2:191a lid 3 BW). Bij een naamloze vennootschap kan storting vroeger dan een maand voor de oprichting plaatsvinden. In dat geval

vindt omrekening plaats tegen de wisselkoers op de dag van oprichting. Een naamloze vennootschap kan storting verlangen tegen de wisselkoers op een dag binnen twee maanden voor de laatste dag waarop moet worden gestort, mits de aandelen onverwijld na de uitgifte zullen worden opgenomen in de prijscourant van een beurs buiten Nederland. In dat geval vindt omrekening plaats tegen de wisselkoers op die betreffende dag (artikel 2:80a lid 3 BW). Met betrekking tot de naamloze vennootschap geldt artikel 2:80a lid 3 BW en met betrekking tot de besloten vennootschap geldt artikel 2:191a lid 3 BW. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten.

Omrekening geplaatst kapitaal

~~205~~Indien de jaarrekening wordt opgesteld in een vreemde valuta, wordt het geplaatste aandelenkapitaal op basis van artikel 2:373 lid 5 BW omgerekend tegen de koers op balansdatum. Bij een besloten vennootschap kan ~~voorts~~ daarnaast omrekening van het geplaatste aandelenkapitaal aan de orde zijn indien het geplaatste aandelenkapitaal op grond van artikel 2:178 lid 2 BW in een vreemde geldeenheid luidt. **Het koersverschil dat optreedt bij omrekening van het geplaatste aandelenkapitaal tegen de koers per balansdatum dient in de Overige reserves te worden verwerkt.**

~~206 — Artikel 2:80a lid 1 BW, met betrekking tot de naamloze vennootschap, en artikel 2:191a lid 1 BW, met betrekking tot de besloten vennootschap, luiden:~~

- ~~1. Storting op een aandeel moet in geld geschieden voor zover niet een andere inbreng is overeengekomen.~~

~~Storting in geld of een andere inbreng wordt in het algemeen voor de eerste keer verwerkt tegen de reële waarde op het moment van inbreng. Deze verwerking geschiedt ook indien een overname wordt verwerkt volgens de purchase accounting methode bij toepassing van hoofdstuk 216 Fusies en overnames van toepassing is; zie ook met name hoofdstuk 216 Fusies en overnames, alinea 103 en 104. In plaats van een andere inbreng wordt ook wel gesproken van een inbreng in natura.~~

~~207 — De classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen of als vreemd vermogen in de enkelvoudige jaarrekening kan worden gebaseerd op de juridische vorm van het instrument of op de economische realiteit.~~

~~**Indien de classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen is gebaseerd op de juridische vorm, terwijl het instrument op basis van de economische realiteit als vreemd vermogen geassocieerd zou worden, dient het bedrag van het instrument dat op grond van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten als financiële verplichting zou worden opgenomen in de balans als een afzonderlijke post in het eigen vermogen te worden gepresenteerd.** Voorbeelden hiervan kunnen zijn al dan niet voorwaardelijke verplichtingen tot inkoop van eigen vermogensinstrumenten van de rechtspersoon zoals nader beschreven in alinea 806 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

~~Indien sprake is van verschillende typen van dergelijke financiële instrumenten worden deze óf als afzonderlijke posten per type financieel instrument in de balans onder het eigen vermogen gepresenteerd, óf wordt het totaalbedrag van deze instrumenten als afzonderlijke post in de balans onder het eigen vermogen gepresenteerd, waarbij in de toelichting het bedrag per instrument wordt opgenomen.~~

~~**In de toelichting dient dit (totaal)bedrag te worden onderverdeeld naar de categorieën van het eigen vermogen, zoals genoemd in artikel 2:373 lid 1 BW. Voor ieder hieronder begrepen instrument dienen de belangrijkste voorwaarden te worden vermeld.**~~

In de bijlage bij dit hoofdstuk is een voorbeeld opgenomen.

~~208 — Indien niet gekozen wordt voor classificatie op basis van de juridische vorm, wordt de classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen of vreemd vermogen in de enkelvoudige jaarrekening gebaseerd op de bepalingen aangaande verwerking in de balans zoals opgenomen in alinea 801 tot en met 819 respectievelijk aangaande verwerking in de winst en verliesrekening zoals opgenomen in alinea's 821 tot en met 824 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

~~209 — Het is mogelijk dat een financieel instrument dat per balansdatum de juridische vorm van vreemd vermogen heeft, de economische realiteit van eigen vermogen heeft. Een voorbeeld van een financieel instrument dat op basis van de economische realiteit als eigen vermogen, maar op basis van de juridische vorm per balansdatum als vreemd vermogen zou worden geclassificeerd, betreft een eeuwigdurende obligatielening zonder afloopdatum of aflossing waarbij de betaling van rente ter discretie staat van de uitgevende rechtspersoon.~~

~~Het is tevens mogelijk dat voor een financieel instrument op basis van de economische realiteit zowel een eigen vermogenscomponent als een vreemd vermogenscomponent wordt onderkend (zie ook hoofdstuk 290 Financiële instrumenten, alinea 813 en verder). Een voorbeeld hiervan is een converteerbare lening. Indien de classificatie van financiële instrumenten is gebaseerd op de juridische vorm wordt de gehele converteerbare lening tot het moment van conversie als vreemd vermogen gepresenteerd.~~

Bedragen ontvangen in verband met in de toekomst mogelijk te verstrekken aandelen

~~206~~**210** Ontvangsten in geld of in natura in ruil voor de verplichting tot het verstrekken van aandelen van de rechtspersoon dienen te worden verantwoord onder de Overige reserves, indien en voor zover niet benodigd ter voldoening aan de wettelijke stortingsplicht van derden op de te verstrekken aandelen. Bij het verstrekken van aandelen kunnen de ontvangen bedragen die zijn verantwoord onder de Overige reserves, worden overgeboekt naar de post Agio.

Ontvangsten krachtens overeenkomst bestemd om door middel van verrekening te voldoen aan de wettelijke stortingsplicht bij het verstrekken van de aandelen dienen afzonderlijk te worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Voorbeelden van dergelijke verplichtingen zijn opties en warrants. ~~Bij het voldoen aan dergelijke verplichtingen kunnen de ontvangen bedragen die zijn verantwoord onder de Overige reserves, worden overgeboekt naar de post Agio.~~

~~211 — De aandelen die nodig zijn om aan de verplichting tot het verstrekken van aandelen te voldoen, kunnen op verschillende manieren ter beschikking komen. Hierbij kan worden gedacht aan de inkoop van eigen aandelen, het uitoefenen van verworven call-opties op eigen aandelen en het plaatsen van nieuwe aandelen.~~

~~Voor de verwerking van de in- en verkoop van eigen aandelen wordt verwezen naar alinea 213 tot en met 215.~~

~~207~~**212** Het is mogelijk dat van een recht tot het nemen van aandelen door de verkrijger van het recht geen gebruik wordt gemaakt. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de uitoefenprijs van een optie hoger is dan de beurskoers van de aandelen van desbetreffende rechtspersoon.

Zodra de verleende rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen niet meer kunnen worden uitgeoefend, dienen de ter zake onder de overlopende passiva verwerkte

bedragen rechtstreeks te worden overgeboekt naar de Overige reserves.

Door de rechtspersoon gehouden eigen aandelen of certificaten daarvan

~~208213 Eigen aandelen of certificaten daarvan die de rechtspersoon houdt of doet houden, mogen niet worden geactiveerd (artikel 2:385 lid 5 BW). Daarnaast bepaalt Artikel 2:373 lid 3 BW dat het geplaatste kapitaal niet wordt verminderd met het bedrag van eigen aandelen of certificaten daarvan die de rechtspersoon of een dochtermaatschappij houdt. luidt: Het kapitaal wordt niet verminderd met het bedrag van eigen aandelen of certificaten daarvan die de rechtspersoon of een dochtermaatschappij houdt.~~

~~Artikel 2:378 lid 2, slotzin BW luidt:~~

~~Vermeld wordt op welke post van het eigen vermogen de verkrijgingsprijs of boekwaarde daarvan in mindering is gebracht.~~

~~Artikel 2:385 lid 5 BW luidt:~~

~~Eigen aandelen of certificaten daarvan die de rechtspersoon houdt of doet houden, mogen niet worden geactiveerd. De aan het belang in een dochtermaatschappij toegekende waarde wordt, al dan niet evenredig aan het belang, verminderd met de verkrijgingsprijs van aandelen in de rechtspersoon en van certificaten daarvan, die de dochtermaatschappij voor eigen rekening houdt of doet houden; heeft zij deze aandelen of certificaten verkregen voor het tijdstip waarop zij dochtermaatschappij werd, dan komt evenwel hun boekwaarde op dat tijdstip in mindering of een evenredig deel daarvan.~~

Voor de verwerking bij de rechtspersoon van door een dochtermaatschappij gehouden eigen aandelen van de rechtspersoon of certificaten daarvan, wordt v~~Verwezen wordt naar~~ alineas 508 en 509 van hoofdstuk 214 Financiële vaste activa, ~~alineas 508.~~

~~209214~~Op basis van artikel 2:378 lid 2, slotzin BW, wordt ~~vermeld op welke post van het eigen vermogen~~ de verkrijgingsprijs of boekwaarde van ingekochte eigen aandelen in mindering ~~is~~ gebracht op het eigen vermogen. De verkrijgingsprijs, met inbegrip van de kosten uit hoofde van een transactie met eigen aandelen, of de boekwaarde van de aandelen die de rechtspersoon of diens dochtermaatschappij houdt of doet houden, ~~kan wordt~~ in mindering gebracht ~~worden~~ op de Overige vrije reserves of statutaire reserves mits de statuten dit toestaan.

~~De wet staat ook toe om de verkrijgingsprijs of boekwaarde van ingekochte eigen aandelen in mindering te brengen op andere reserves in het eigen vermogen, mits de statuten dit toestaan. Indien de wettelijke reserves of statutaire reserves hierdoor niet voldoende zijn, wordt verwezen naar respectievelijk alinea 230 en 233.~~

Voor de verwerking van ~~Bij~~ intrekking van aandelen die door de rechtspersoon zelf worden gehouden ~~vindt vermindering plaats van het geplaatste kapitaal, namelijk ten belope van de nominale waarde van die aandelen. Voorts wordt verwezen naar alinea's 211 en~~ -403.

~~Zie voor beleggingsentiteiten hoofdstuk 615 Beleggingsentiteiten.~~

~~210215~~Indien eigen aandelen die de rechtspersoon of een dochtermaatschappij houdt of doet houden, worden overgedragen aan derden, dienen de opbrengsten hiervan rechtstreeks ten gunste van het eigen vermogen te worden gebracht. ~~Hiervoor komen in aanmerking de Overige reserves, of andere reserves in het eigen vermogen, mits de statuten dit toestaan. De opbrengst dient ten gunste te worden gebracht van die reserve waarop eerder de inkoop van deze eigen aandelen in mindering is gebracht.~~

~~Zie voor beleggingsentiteiten hoofdstuk 615 Beleggingsentiteiten.~~

Kapitaalvermindering

~~2112~~**216** Bij intrekking van aandelen dient het geplaatste ~~aandelen~~ kapitaal te worden verminderd met de nominale waarde van de ingetrokken aandelen onder gelijktijdige verhoging van de Overige reserves. Een eventuele betaling aan de aandeelhouders dient in mindering te worden gebracht op de Overige reserves. Het is toegestaan om het aan deze aandelen gerelateerde agio eveneens over te boeken naar de Overige reserves.

~~2122~~**217** Bij afstempeling van aandelen dient het geplaatste kapitaal te worden verminderd met het bedrag van de afstempeling. Gelijktijdig dient conform het afstempelingvoorstel verhoging plaats te vinden van het Agio of de Overige reserves.

Agio

Vermogensstortingen uit hoofde van de financiële relatie met aandeelhouders

~~2132~~**221** ~~Vermogensstortingen die, uit hoofde van de financiële relatie van de rechtspersoon met zijn aandeelhouders als zodanig, door bestaande aandeelhouders worden verricht zonder uitgifte van aandelen of uitgifte van rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen van de rechtspersoon dienen te worden verantwoord als agio.~~

~~Dergelijke vermogensstortingen, die in Boek 2 BW niet als zodanig worden onderkend, worden ook wel aangeduid als informele kapitaalstortingen. Voorbeelden van dergelijke vermogensstortingen zijn de aanzuivering van verliezen of de kwijtschelding van een lening door de aandeelhouder. Zie tevens alinea 403.~~

Kosten in verband met plaatsing aandelen

~~2142~~**19** ~~_____ In verband met de plaatsing van aandelen kan de rechtspersoon kosten maken, zoals juridische advieskosten, notariskosten en communicatiekosten. Op grond van artikel 2:365 lid 1 BW is activering van deze kosten, niet zijnde kosten verbonden aan de uitgifte van aandelen in verband met een overname (zoals bedoeld in hoofdstuk 216 Fusies en overnames) of kosten verbonden aan de uitgifte van aandelen in verband met personeelsbeloningen (zoals bedoeld in hoofdstuk 275 Op aandelen gebaseerde betalingen) onder de immateriële vaste activa toegestaan. De kosten van oprichting en uitgifte van het geplaatste aandelenkapitaal voldoen echter niet aan de criteria voor de opnemng van immateriële vaste activa in de balans; zie alinea 103 van hoofdstuk 210 Immateriële vaste activa, alinea 103. Aanbevolen wordt deze kosten niet te activeren.~~

~~Met kosten verbonden aan de plaatsing van aandelen worden slechts die kosten bedoeld die direct verbonden zijn aan de plaatsing van de aandelen, zoals juridische advieskosten, notariskosten en communicatiekosten. Zo behoren kKosten uit hoofde van transacties die aanleiding geven tot de plaatsing van aandelen, zoals fusie en integratiekosten, behoren niet tot de kosten verbonden aan de plaatsing van aandelen.~~

~~Als kKosten en kapitaalbelasting verbonden aan de plaatsing van aandelen die niet worden geactiveerd, dienen zij, onder aftrek van een eventueel belastingeffect, rechtstreeks ten laste van het ahet agio te worden gebracht. Indien en voor zover het het aagio ontoereikend is dient verwerking plaats te vinden ten laste van de Overige reserves.~~

~~De kosten uit hoofde van een transactie tot plaatsing van aandelen die in het boekjaar uiteindelijk niet is doorgegaan dienen onmiddellijk ten laste van het resultaat te worden~~

gebracht.

215220 Op grond van Artikel 2:80 lid 2 BW is het een, met betrekking tot de naamloze vennootschap bij overeenkomst toegestaan aan hen die zich in hun beroep belasten met het voor eigen rekening plaatsen van aandelen, op de door hen genomen aandelen een korting van maximaal 6% van het nominale bedrag te verstrekken, luidt:

Het is geoorloofd aan hen die zich in hun beroep belasten met het voor eigen rekening plaatsen van aandelen, bij overeenkomst toe te staan op de door hen genomen aandelen minder te storten dan het nominale bedrag, mits ten minste vier en negentig ten honderd van dit bedrag uiterlijk bij het nemen van de aandelen in geld wordt gestort.

Deze lagere storting korting behoort eveneens tot de kosten verbonden aan de plaatsing van aandelen zoals bedoeld in alinea 214219.

~~218 — Op grond van artikel 3a Wet op de dividendbelasting 1965 wordt een storting op aandelen welke bestaat uit aandelen in een andere vennootschap, ten aanzien van alle aandeelhouders fiscaal slechts als gestort aangemerkt voor het bedrag dat op de ingebrachte aandelen is gestort.~~

~~In de toelichting dient gekwantificeerd te worden aangegeven welk gedeelte van het agio fiscaal niet als gestort wordt aangemerkt. Een overeenkomstige toelichting dient te worden gegeven op het gedeelte van het gestort en opgevraagd kapitaal dat fiscaal niet als volgestort wordt erkend. Middelgrote rechtspersonen zijn vrijgesteld van informatieverstrekking over het gedeelte van het agio en het gestort en opgevraagd kapitaal dat fiscaal niet als gestort wordt aangemerkt.~~

~~219 — In verband met de plaatsing van aandelen kan de rechtspersoon kosten maken, zoals juridische advieskosten, notariskosten en communicatiekosten. Op grond van artikel 2:365 lid 1 BW is activering van deze kosten onder de immateriële vaste activa toegestaan. De kosten van oprichting en uitgifte van aandelenkapitaal voldoen echter niet aan de criteria voor de opneming van immateriële vaste activa in de balans; zie hoofdstuk 210 Immateriële vaste activa, alinea 103. Aanbevolen wordt deze kosten niet te activeren.~~

~~Kosten en kapitaalbelasting verbonden aan de plaatsing van aandelen die niet worden geactiveerd, dienen, onder aftrek van een eventueel belastingeffect, rechtstreeks ten laste van het agio te worden gebracht. Indien en voor zover het agio ontoereikend is dient verwerking plaats te vinden ten laste van de Overige reserves.~~

~~De kosten uit hoofde van een transactie tot plaatsing van aandelen die in het boekjaar uiteindelijk niet is doorgegaan dienen onmiddellijk ten laste van het resultaat te worden gebracht.~~

~~Met kosten verbonden aan de plaatsing van aandelen worden slechts die kosten bedoeld die direct verbonden zijn aan de plaatsing van de aandelen. Zo behoren kosten uit hoofde van transacties die aanleiding geven tot de plaatsing van aandelen, zoals fusie- en integratiekosten, niet tot de kosten verbonden aan de plaatsing van aandelen.~~

~~220 — Artikel 2:80 lid 2 BW, met betrekking tot de naamloze vennootschap, luidt:~~

~~Het is geoorloofd aan hen die zich in hun beroep belasten met het voor eigen rekening plaatsen van~~

~~aandelen, bij overeenkomst toe te staan op de door hen genomen aandelen minder te storten dan het nominale bedrag, mits ten minste vier en negentig ten honderd van dit bedrag uiterlijk bij het nemen van de aandelen in geld wordt gestort.~~

~~Deze lagere storting behoort eveneens tot de kosten verbonden aan de plaatsing van aandelen zoals bedoeld in alinea 219.~~

~~221—Vermogensstortingen die, uit hoofde van de financiële relatie van de rechtspersoon met zijn aandeelhouders als zodanig, door bestaande aandeelhouders worden verricht zonder uitgifte van aandelen of uitgifte van rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen van de rechtspersoon dienen te worden verantwoord als agio.~~

~~Dergelijke vermogensstortingen, die in Boek 2 BW niet als zodanig worden onderkend, worden ook wel aangeduid als informele kapitaalstortingen. Voorbeelden van dergelijke vermogensstortingen zijn de aanzuivering van verliezen of de kwijtschelding van een lening door de aandeelhouder.~~

Herwaarderingsreserves

~~222—Artikel 2:390 BW luidt:~~

- ~~1. Waardevermeerderingen van materiële vaste activa, immateriële vaste activa en voorraden die geen agrarische voorraden zijn, worden opgenomen in een herwaarderingsreserve. Waardevermeerderingen van andere activa die tegen actuele waarde worden gewaardeerd, worden opgenomen in een herwaarderingsreserve, tenzij ze krachtens artikel 384 ten gunste van het resultaat worden gebracht. Voorts vormt de rechtspersoon een herwaarderingsreserve ten laste van de vrije reserves of uit het resultaat van het boekjaar, voor zover in het boekjaar waardevermeerderingen van activa die op de balansdatum nog aanwezig zijn, ten gunste van het resultaat van het boekjaar zijn gebracht. Een herwaarderingsreserve wordt niet gevormd voor activa bedoeld in de vorige zin waarvoor frequente marktnoteringen bestaan. Ter hoogte van het bedrag van ten laste van de herwaarderingsreserve gebrachte uitgestelde verliezen op financiële instrumenten als bedoeld in artikel 384 lid 8, kunnen geen uitkeringen ten laste van de reserves worden gedaan. De herwaarderingsreserve kan worden verminderd met latente belastingverplichtingen met betrekking tot activa die zijn geherwaardeerd op een hoger bedrag.~~
- ~~2. De herwaarderingsreserve kan in kapitaal worden omgezet.~~
- ~~3. De herwaarderingsreserve is niet hoger dan het verschil tussen de boekwaarde op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de boekwaarde op basis van de bij de waardering gehanteerde actuele waarde van de activa waarop de herwaarderingsreserve betrekking heeft. Deze reserve wordt verminderd met het uit hoofde van een bepaald actief in de reserve opgenomen bedrag als het desbetreffende actief wordt vervreemd. Een waardevermindering van een activum, gewaardeerd tegen actuele waarde, wordt ten laste van de herwaarderingsreserve gebracht voor zover dit activum hieraan voorafgaande ten gunste van de herwaarderingsreserve is opgewaardeerd.~~
- ~~4. De verminderingen van de herwaarderingsreserve die ten gunste van de winst en verliesrekening worden gebracht, worden in een afzonderlijke post opgenomen.~~
- ~~5. In de toelichting wordt uiteengezet, of en op welke wijze in samenhang met de herwaardering rekening wordt gehouden met de invloed van belastingen op vermogen en resultaat.~~

~~Voor de verwerking van herwaarderingsreserves van vastgoedbeleggingen wordt verwezen naar hoofdstuk 213 Vastgoedbeleggingen, alinea 504.~~

~~223—(vervallen)~~

~~216~~²²⁴Een herwaarderingsreserve wordt op grond van artikel 2:390 lid 1 BW voorgeschreven voor:

- ~~- materiële vaste activa en immateriële vaste activa die op actuele waarde worden~~

gewaardeerd;

- ~~financiële instrumenten, andere beleggingen en agrarische voorraden, die op actuele waarde worden gewaardeerd -en waarvoor geen de rechtspersoon een stelsel hanteert waarin de waardevermeerderingen niet onmiddellijk als resultaat worden verantwoord~~frequente marktnoteringen bestaan.

~~Uit de formulering van artikel 2:390 BW valt af te leiden dat de post herwaarderingsreserve als één bedrag moet worden opgenomen op~~aan de creditzijde van de balans. Deze reserve mag niet negatief zijn, tenzij sprake is van een herwaarderingsreserve zoals bedoeld in alinea 232.

~~De herwaarderingsreserve kan in kapitaal worden omgezet~~ (artikel 2:390 lid 2 BW).

Waardeveranderingen

217 Voor financiële instrumenten en andere beleggingen staat artikel 2:384 lid 7 BW toe opgetreden waardeveranderingen bij waardering tegen actuele waarde, onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening op te nemen. Voor de waardevermeerderingen van desbetreffende activa waarvoor frequente marktnoteringen bestaan wordt op grond van artikel 2:390 lid 1 BW geen herwaarderingsreserve gevormd. Indien geen frequente marktnoteringen bestaan wordt wel een herwaarderingsreserve gevormd.

Ook waardeveranderingen van agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan, kunnen ingevolge artikel 2:384 lid 7 BW onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen. Op basis van artikel 2:390 lid 1 BW wordt dan geen herwaarderingsreserve gevormd.

Van frequente marktnoteringen is volgens de Memorie van Toelichting¹ sprake indien activa onmiddellijk tegen een genoteerde prijs op een liquide markt kunnen worden verkocht. Volgens de Nota van ~~toelichting~~Toelichting bij het Besluit actuele waarde is sprake van een liquide markt indien de desbetreffende activa homogeen zijn, er op ieder willekeurig moment tot een transactie bereid zijnde kopers en verkopers te vinden zijn en de transactieprijzen publiekelijk bekend zijn.

Indien financiële instrumenten, andere beleggingen en agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan, worden gewaardeerd tegen actuele waarde en waardevermeerderingen niet onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen maar rechtstreeks worden verwerkt in het eigen vermogen, worden deze waardevermeerderingen op grond van artikel 2:390 lid 1 BW opgenomen in een herwaarderingsreserve.

~~De laatste zin van artikel 2:390 lid 1 BW bepaalt dat de herwaarderingsreserve kan worden verminderd met latente belastingverplichtingen met betrekking tot activa die zijn gewaardeerd op een hoger bedrag. Verwezen wordt naar hoofdstuk 272 Belastingen naar de winst, alinea 304.~~

~~224a—Een rechtspersoon heeft bij de overgang naar IFRS* eenmalig de optie om de reële waarde van materiële vaste activa en bepaalde immateriële vaste activa aan te merken als ‘veronderstelde kostprijs’. Het verschil met de boekwaarde bij waardering volgens Boek 2 Titel 9 BW op transitiedatum wordt in de geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS* verwerkt in de Overige reserves.~~

1. Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 737, nr. 3.

~~Een rechtspersoon, die in overeenstemming met alinea 104 van hoofdstuk 100 Inleiding combinatie 3 of 4 toepast, dient in de enkelvoudige jaarrekening voor de waardevermeerdering voortvloeiend uit een ‘veronderstelde kostprijs’ waardering een herwaarderingsreserve aan te houden. Deze herwaarderingsreserve valt vrij ten gunste van de Overige reserves naarmate (en naar rato) het actief wordt afgeschreven en/of wordt verkocht.~~

Waardeveranderingen van derivaten

~~218224b~~ Rechtspersonen (financiële instellingen zowel als niet-financiële instellingen) kunnen gebruik maken ~~gebruik~~ van ~~over-the-counter (OTC)~~ derivaten (zoals interest-rateswaps, cross-currencyswaps en valutatermijncontracten) ter afdekking van rente- en valutarisico's van in de balans opgenomen primaire financiële instrumenten. ~~Een aantal ondernemingen kiest ervoor om deze OTC-D~~derivaten kunnen op actuele waarde worden gewaardeerde waarden, al dan niet in combinatie met reële-waarde-afdekking. Op basis van artikel 2:384 lid 7 BW mogen de waardeveranderingen van dergelijke afgeleide financiële instrumenten bij toepassing van actuele waarde onmiddellijk ~~naar in de winst-en-verliesrekening worden~~ het resultaat worden gebracht opgenomen.

Indien een rechtspersoon gebruik maakt van op actuele waarde gewaardeerde ~~OTC~~-derivaten, maar deze niet gebruikt voor reële-waarde-afdekkingen, en de waardeveranderingen van deze derivaten direct onmiddellijk in het resultaat opneemt, is op grond van artikel 2:384 lid 7 BW het volgende van toepassing:

- voor waardevermeerderingen van ~~OTC~~-derivaten waarvoor geen frequente marktnotering beschikbaar is, dient wordt een herwaarderingsreserve ~~voor te worden~~ gevormd; en
- voor waardevermeerderingen van ~~OTC~~-derivaten, waarvoor wel een frequente marktnotering beschikbaar is, ~~wordt wordt~~ geen herwaarderingsreserve gevormd.

Indien een rechtspersoon ten behoeve van reële-waarde-afdekkingen gebruik maakt van op actuele waarde gewaardeerde ~~OTC~~-derivaten waarvoor geen frequente marktnotering beschikbaar is, en de waardeveranderingen van deze derivaten direct onmiddellijk in het resultaat opneemt, is op grond van artikel 2:384 lid 8 BW het volgende van toepassing: ÷

- bij toepassing van reële-waarde-hedge-accounting ~~behoeft~~ voor waardevermeerderingen geen herwaarderingsreserve te worden gevormd, indien en voor zover de positie per saldo effectief is afgedekt.
- ten aanzien van deze reële-waarde-afdekkingen is niet in alle gevallen hedge-accounting noodzakelijk. Dat is niet nodig indien bij toepassing van de algemene regels voor waardering en resultaatbepaling de waardeveranderingen van de samenhangende posities in de winst-en-verliesrekening het resultaat worden verwerkt (er is dan geen sprake van een zogenoemde *accounting mismatch*). Voor zover het saldo van deze in de winst-en-verliesrekening het resultaat verwerkte waardeveranderingen positief is, wordt voor het positieve saldo wel een herwaarderingsreserve gevormd.

Indien een rechtspersoon ten behoeve van reële-waarde-afdekkingen gebruik maakt van op actuele waarde gewaardeerde ~~OTC~~-derivaten waarvoor wel een frequente marktnotering beschikbaar is, wordt geen herwaarderingsreseve gevormd.

~~Gesteld wordt dat v~~Voor ~~OTC~~-derivaten die zo liquide zijn dat deze gelijk kunnen worden gesteld aan instrumenten met een frequente marktnotering, ~~er wordt~~ geen herwaarderingsreserve gevormd ~~wordt~~. Uit de wetgeschiedenis van artikel 2:390 lid 1 BW blijkt dat een ~~wettelijke herwaarderings~~reserve voor afgeleide financiële instrumenten, waaronder ~~OTC~~-derivaten, niet noodzakelijk is als de waardeveranderingen het gevolg zijn van

goed waarneembare ontwikkelingen op liquide markten. Alinea 217 bevat een nadere uitwerking van 'frequente marktnotering' en is volgens de Memorie van Toelichting sprake indien activa en verplichtingen onmiddellijk en tegen een genoteerde prijs op een liquide markt kunnen worden verkocht. Volgens de Nota van toelichting bij het Besluit actuele waarde is sprake van een 'liquide markt' indien de desbetreffende activa en verplichtingen homogeen zijn, er op ieder willekeurig moment tot een transactie bereid zijnde kopers en verkopers te vinden zijn en de transactieprijzen publiekelijk bekend zijn.

~~224c—Indien een verzekeraar of verzekeringsgroep (zoals gedefinieerd in paragraaf 0 van hoofdstuk 605 Verzekeringsmaatschappijen) beleggingen aanhoudt die samenhangen met de verzekeringsverplichtingen en de waardeveranderingen zoveel mogelijk op consistente wijze ofwel rechtstreeks in het eigen vermogen ofwel onmiddellijk in de winst en verliesrekening verwerkt is het volgende van toepassing:~~

- ~~— voor ongerealiseerde waardevermeerderingen op de beleggingen wordt een herwaarderingsreserve gevormd in overeenstemming met de bepalingen van dit hoofdstuk;~~
- ~~— deze herwaarderingsreserve wordt verminderd met (compenserende) samenhangende ongerealiseerde waardevermeerderingen van de verzekeringsverplichtingen.~~

~~De verzekeraar of verzekeringsgroep maakt hierbij aannemelijk dat de beleggingen voldoende economisch samenhangen met de verzekeringsverplichtingen. De hierbij te hanteren voorwaarden zijn:~~

- ~~a. dat posities van beleggingen en samenhangende verzekeringsverplichtingen worden aangehouden die in belangrijke mate economisch gematcht zijn. In belangrijke mate economisch gematcht houdt in dat de beleggingen en verzekeringsverplichtingen voor wat betreft de looptijden/duration, valutasoorten of rentestructuren in belangrijke mate op elkaar afgestemd zijn of als gevolg daarvan onderling afhankelijk zijn; en~~
- ~~b. dat wordt vastgesteld dat ongerealiseerde cumulatieve waardevermeerderingen van de beleggingen en van de daarmee samenhangende verzekeringsverplichtingen in belangrijke mate door wijzigingen van vergelijkbare componenten (bijvoorbeeld risicovrije rentevoet, credit spread, liquiditeitsopslag, valutakoersontwikkelingen) worden gedreven of als gevolg daarvan onderling afhankelijk zijn; en~~
- ~~c. dat de compensatie van voornoemde cumulatieve ongerealiseerde waardevermeerderingen het niveau van individuele entiteiten in de verzekeringsgroep niet overstijgt.~~

Waardeverminderingen

219226Op de herwaarderingsreserve dienen waardeverminderingen van activa, voor zover niet zijnde systematische afschrijvingen, in mindering te worden gebracht; ~~V~~oor de verwerking in verband met systematische afschrijvingen wordt verwezen naar alinea 221~~225~~. Voor zover de herwaarderingsreserve onvoldoende is, wordt de waardevermindering op grond van artikel 2:387 lid 4 BW ten laste van het resultaat gebracht. Deze afboeking of terugneming daarvan wordt op grond van artikel 2:387 lid 4 BW afzonderlijk in de winst en verliesrekening of in de toelichting opgenomen. Artikel 2:387 lid 4 BW, eerste volzin, luidt:

~~De afboeking overeenkomstig de voorgaande leden wordt, voor zover zij niet krachtens artikel 390 lid 3 aan de herwaarderingsreserve wordt onttrokken, ten laste van de winst en verliesrekening gebracht.~~

Zie voorts alinea's 412 tot en met 416 van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa, alinea 412 tot en met 416 en alinea 702, alinea 504 van hoofdstuk 213 Vastgoedbeleggingen en alinea 403 van hoofdstuk 220 Voorraden~~214 Financiële vaste activa, alinea 807.~~

Latente belastingverplichtingen uit hoofde van herwaarderingsreserves

220 ~~De laatste zin van artikel 2:390 lid 1 BW bepaalt dat d~~De herwaarderingsreserve kan

~~worden verminderd met latente belastingverplichtingen met betrekking tot activa die zijn gewaardeerd op een hoger bedrag (artikel 2:390 lid 1 BW). Verwezen wordt naar alineea 304 van hoofdstuk 272 Belastingen naar de winst, alineea 304.~~

Gerealiseerde herwaarderingsreserves

~~221225~~ De omvang van de herwaarderingsreserve wordt bepaald in artikel 2:390 lid 3 BW. De herwaarderingsreserve is niet hoger dan het verschil tussen de boekwaarde op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de boekwaarde op basis van de bij de waardering gehanteerde actuele waarde van de activa waarop de herwaarderingsreserve betrekking heeft. ~~Uit dat artikel~~ Hieruit vloeit voort dat de herwaarderingsreserve moet worden verminderd met de gerealiseerde herwaardering als gevolg van afschrijving of vervreemding van het geherwaardeerde actief. Hierdoor wordt bereikt dat de gehele herwaarderingsreserve als een niet uitkeerbare reserve is aan te merken.

~~De omvang van de brutoherwaardering dient te worden vastgesteld als de som van de (netto) herwaarderingsreserve en de in de voorziening voor latente belasting opgenomen verplichtingen ter zake van de herwaardering(en).~~

~~222411~~ Met betrekking tot een vermindering van een herwaarderingsreserve ten gunste van het resultaat bepaalt artikel 2:390 lid 4 BW:

~~De verminderingen van de herwaarderingsreserve die ten gunste van de winst en verliesrekening worden gebracht, worden in een afzonderlijke post opgenomen.~~

~~Deze verminderingen betreffen niet terugnemingen van eerder verwerkte herwaarderingsreserves, doch de realisatie daarvan.~~

~~Indien een vermindering van de herwaarderingsreserve als gevolg van de gerealiseerde herwaardering ten gunste van de winst en verliesrekening wordt gebracht, dient wordt deze op een afzonderlijke regel van de winst en verliesrekening te worden gepresenteerd (artikel 2:390 lid 4 BW), en niet in mindering te worden gebracht op de bedrijfslasten of toegevoegd te worden aan het netto-omzetresultaat. Deze regel dient te worden gepresenteerd direct voorafgaand aan de financiële baten en lasten, zoals bedoeld in artikel 2:377 lid 3, onder k tot en met o en lid 4, onder g tot en met k BW, als onderdeel van het resultaat voor belastingen.~~

~~Op grond van artikel 5 lid 3 Besluit modellen jaarrekening mag een tussentelling worden ingevoegd en benoemd zoals de in de winst en verliesrekening gerealiseerde herwaarderingsreserves.~~

~~Indien op grond van artikel 2:390 lid 1 BW de herwaarderingsreserve is verminderd met latente belastingverplichtingen met betrekking tot activa die zijn gewaardeerd op een hoger bedrag, wordt de vermindering van de herwaarderingsreserve als gevolg van de gerealiseerde herwaardering het ten gunste van de winst en verliesrekening gebrachte bedrag op bruto-basis bepaald en op een afzonderlijke regel in de winst-en-verliesrekening gepresenteerd. De vrijval van de latente belastingverplichting die. Het belastingbedrag dat samenhangt met de vermindering van de herwaarderingsreserve wordt onder de post belastingen ten laste gunste van het resultaat gebracht.~~

~~De presentatie van een vermindering van de herwaarderingsreserve met betrekking tot financiële instrumenten kan van het vorenstaande afwijken: zie hiervoor hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

~~Indien een ongerealiseerde waardevermeerdering van activa reeds ten gunste van de~~

~~winst-en-verliesrekening is gebracht—en in verband hiermee een herwaarderingsreserve is gevormd—dient de daaropvolgende realisatie van de herwaardering rechtstreeks in de Overige reserves te worden verwerkt.~~

~~226—Op de herwaarderingsreserve dienen waardeverminderingen van activa, voor zover niet zijnde systematische afschrijvingen, in mindering te worden gebracht; voor de verwerking in verband met systematische afschrijvingen wordt verwezen naar alinea 225.~~ Voor zover de herwaarderingsreserve onvoldoende is, wordt de waardevermindering op grond van artikel 2:387 lid 4 BW ten laste van het resultaat gebracht. Deze afboeking of terugnemering daarvan wordt op grond van artikel 2:387 lid 4 BW afzonderlijk in de winst-en-verliesrekening of in de toelichting opgenomen. Artikel 2:387 lid 4 BW, eerste volzin, luidt:

De afboeking overeenkomstig de voorgaande leden wordt, voor zover zij niet krachtens artikel 390 lid 3 aan de herwaarderingsreserve wordt onttrokken, ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

~~Zie voorts hoofdstuk 212 Materiële vaste activa, alinea 412 tot en met 416 en alinea 702 en hoofdstuk 214 Financiële vaste activa, alinea 807.~~

Herwaarderingsreserve per individueel actief bepalen

~~223227~~ Uit de formulering van artikel 2:390 BW valt af te leiden dat de post herwaarderingsreserve als één bedrag moet worden opgenomen op de creditzijde van de balans. Deze reserve mag niet negatief zijn.

De herwaarderingsreserve wordt niet collectief maar per actief bepaald, met uitzondering van kasstroomafdekkingen (zie alinea 224). Per actief mag er geen negatieve reserve ontstaan, tenzij sprake is van een herwaarderingsreserve zoals bedoeld in alinea 232. Indien voor een actief wordt vastgesteld dat de actuele waarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (rekening houdend met afschrijvingen) vindt verwerking van de afwaardering plaats via de winst-en-verliesrekening (zie alinea 219). Als actief wordt aangemerkt ieder te onderscheiden individueel actief.

224227a Ten aanzien van kasstroomafdekkingen onder toepassing van kasstroomhegde-accounting bestaan meerdere interpretaties over de vraag of een herwaarderingsreserve op individuele basis dan wel op collectieve basis moet worden bekekengevormd. Het volgende voorbeeld dient ter illustratie.

Stel: twee valutatermijncontracten (A en B) worden aangehouden ter kasstroomafdekking. De reële waarde van Contract A is gedurende het boekjaar gewijzigd van € 0 naar vertoont op balansdatum een negatieve reële waarde van € 10. De reële waarde van Contract B vertoont is gedurende het boekjaar gewijzigd van € 0 naar op balansdatum een positieve reële waarde van € 10. Op balansdatum, maar De reserves bedragen vóór de verwerking van de waardemutaties van de valutatermijncontracten, bedragen de vrije reserves op balansdatum € 100. Op grond van de zogenoemde individuele benadering bedragen de vrije uitkeerbare reserves na verwerking van de reële-waardemutaties € 90 (de vrije reserves nemen af met € 10 voor contract A en de positieve reële-waardemutatie van € 10 voor contract B wordt verantwoord in een Hherwaarderingsreserve, wat geen vrije reserve is € 10 voor contract B en reserves € 100 minus € 10 voor contract A). Op grond van de zogenoemde collectieve benadering bedragen de vrije uitkeerbare reserves na verwerking van de reële-waardemutaties € 100 (de reële-waardemutaties van contract A en B worden gecompenseerd zodat geen herwaarderingsreserve hoeft te worden gevormd; de vrije reserves blijven daarom € 100hetgeen betekent dat de negatieve waarde niet behoeft te worden gecorrigeerd op de vrij

~~uitkeerbare reserves~~).

Een opvatting is dat kasstroomafdekkingen per individuele transactie moeten worden ~~bekekengevormd~~, hetgeen betekent dat voor kasstroomafdekkingen met een positieve reële waarde een herwaarderingsreserve moet worden gevormd en dat voor kasstroomafdekkingen met een negatieve waarde de vrije reserves tot dat bedrag niet uitkeerbaar zijn. Omdat in artikel 2:384 lid 8 BW geen expliciete bepaling omtrent het salderen van deze post is opgenomen, kan op grond van artikel 2:390 lid 3 BW worden geconcludeerd dat dit op individuele basis moet ~~geschiedenplaatsvinden~~.

Een andere opvatting is dat een collectieve benadering van kasstroomafdekkingen mogelijk is, mits wordt gelet op de vervalmomenten van de te onderscheiden posities. Als de uitgestelde verliezen op een later moment moeten worden verantwoord dan de uitgestelde winsten, zou een collectieve benadering van uitstel in situaties met een negatief saldo ertoe leiden dat de blokkering van de vrije reserves tot een te laag bedrag plaatsvindt. Vindt de resultaatneming van de uitgestelde resultaten op gelijktijdige of nagenoeg gelijktijdige vervalmomenten plaats, dan is er geen ~~enkel~~ beletsel voor een gesaldeerd berekende blokkade van de vrije reserves. Ter ondersteuning van deze opvatting wordt opgemerkt dat een collectieve benadering van kasstroomafdekkingen leidt tot eenzelfde bedrag aan ~~uitkeerbare-vrije~~ reserves als bij waardering tegen kostprijs (hetgeen volgens Boek 2 Titel 9 BW een aanvaardbaar alternatief is).

Hieruit blijkt dat verschillende interpretaties van de wettelijke bepalingen verdedigbaar zijn.

Een rechtspersoon dient, in geval van kasstroomafdekkingen, op grond van relevante argumenten een afweging te maken ten aanzien van de keuze om een herwaarderingsreserve op individuele basis dan wel collectieve basis te vormen. Indien wordt gekozen voor het vormen van een herwaarderingsreserve op collectieve basis, dient sprake te zijn van gelijktijdige of nagenoeg gelijktijdige vervalmomenten van de te onderscheiden posities. ~~In de toelichting dient de keuze te worden uiteengezet.~~

~~225 Op grond van artikel 2:390 lid 1 BW kunnen ter hoogte van het bedrag van ten laste van de Ter hoogte van het bedrag van ten laste van de herwaarderingsreserve gebrachte uitgestelde verliezen op financiële instrumenten als bedoeld in artikel 2:384 lid 8 BW, kunnen geen uitkeringen ten laste van de reserves worden gedaan.~~

~~227b Indien een rechtspersoon in de geconsolideerde jaarrekening IFRS* toepast, kan de enkelvoudige jaarrekening op grond van artikel 2:362 lid 8 BW worden opgesteld volgens Titel 9 (combinatie 2), IFRS* (combinatie 4) of op basis van Titel 9 met gebruikmaking van de waarderingsgrondslagen die in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast (combinatie 3). Zie alinea 104 tot en met 116 van hoofdstuk 100 Inleiding.~~

~~Bepaalde financiële instrumenten moeten of kunnen volgens IFRS* in de geconsolideerde jaarrekening als ‘fair value through other comprehensive income’ worden beschouwd.~~

~~Met betrekking tot financiële activa in de vorm van schuldinstrumenten worden de waardeveranderingen tot aan verkoop of tot aan bijzondere waardevermindering onder een herwaarderingsreserve in het eigen vermogen opgenomen.~~

~~Met betrekking tot eigen vermogeninstrumenten worden de waardeveranderingen ook in het eigen vermogen opgenomen, maar worden deze niet later alsnog verwerkt in de winst en verliesrekening (‘no recycling’). Indien deze waardeveranderingen positief zijn, wordt tot aan verkoop een herwaarderingsreserve gevormd.~~

~~De hiervoor bedoelde waardeveranderingen kunnen ook negatief zijn. In de enkelvoudige~~

~~jaarrekening dient dit negatieve bedrag als volgt te worden verwerkt:~~

- ~~— een rechtspersoon die Titel 9 toepast in combinatie 2, verwerkt het negatieve bedrag (het cumulatieve negatieve verschil tussen de actuele waarde en de verkrijgingsprijs van het financieel instrument) op grond van artikel 2:390 lid 3 BW via de winst en verliesrekening;~~
- ~~— een rechtspersoon, die combinatie 3 of 4 toepast, presenteert inzake financiële activa in de vorm van schuldinstrumenten het negatieve bedrag als negatieve herwaarderingsreserve (tenzij sprake is van een bijzonderewaardevermindering). In de toelichting dient te worden vermeld dat voor de bepaling van de vrij uitkeerbare winst deze negatieve herwaarderingsreserve in mindering wordt gebracht op de vrij uitkeerbare reserves;~~
- ~~— een rechtspersoon, die combinatie 3 of 4 toepast, brengt inzake eigen vermogeninstrumenten het negatieve bedrag rechtstreeks in mindering op de vrij uitkeerbare reserves.~~

~~Deze wijze van presenteren is in lijn met alinea 102a van hoofdstuk 100 Inleiding.~~

~~Overigens leiden deze verwerkingswijzen niet tot een ander uitkeerbaar bedrag. Ter illustratie wordt het volgende voorbeeld gegeven: onder IFRS* bedraagt de negatieve herwaarderingsreserve € 10 en bedragen de Overige reserves € 50. Het in het kader van kapitaalbescherming vrij uitkeerbare bedrag is € 40 (€ 50 minus € 10). Bij toepassing van Titel 9 wordt het bedrag van de negatieve herwaarderingsreserve ten laste van de winst en verliesrekening gebracht, waarmee de Overige reserves (en dus vrij uitkeerbare reserves) € 40 bedragen.~~

~~227c De rechtspersoon die in overeenstemming met alinea 104 van hoofdstuk 100 Inleiding combinatie 3 toepast, dient in de enkelvoudige jaarrekening voor de waardevermeerdering voortvloeiend uit een stapsgewijze overname (zie alinea 514 van hoofdstuk 214 Financiële vaste activa) of uit het verlies van feitelijk beleidsbepalende invloed (zie alinea 515 van hoofdstuk 214 Financiële vaste activa) een herwaarderingsreserve te vormen, tenzij voor het geherwaardeerde belang frequente marktnoteringen bestaan.~~

~~227d De verzekeraar of verzekeringsgroep die in overeenstemming met alinea 104 van hoofdstuk 100 Inleiding combinatie 3 toepast, en daarbij in de geconsolideerde jaarrekening IFRS 17 toepast, vormt in de enkelvoudige jaarrekening een wettelijke herwaarderingsreserve voor ongerealiseerde waardeveranderingen van de beleggingen in overeenstemming met alinea 240.227b. Onder de voorwaarden genoemd in alinea 240.224c wordt hierbij voor waardevermeerderingen van de beleggingen een wettelijke herwaarderingsreserve gevormd in overeenstemming met de bepalingen van dit hoofdstuk, waarbij deze wordt verminderd met (compenserende) samenhangende ongerealiseerde waardevermeerderingen van de verzekeringsverplichtingen.~~

Herwaardering van activa bij deelnemingen

~~226~~**228** Een rechtspersoon dient een waardemutatie van de post Deelnemingen als gevolg van een herwaardering van een actiefpost bij de deelneming te verwerken in overeenstemming met één van de volgende twee verwerkingswijzen:

- de waardemutatie wordt aangemerkt als een rechtstreekse vermogensvermeerdering waarop de bepalingen van artikel 2:389 lid 6 BW inzake wettelijke reserve deelnemingen van toepassing zijn. Deze verwerkingswijze vloeit voort uit de visie dat de deelneming wordt beschouwd als een ongedeeld geheel. De deelneming wordt in

- het kader van de waardemutatie beschouwd als één actief;
- de waardemutatie wordt aangemerkt als een herwaardering van het actief bij de deelneming waarop de bepalingen van artikel 2:390 BW inzake herwaarderingsreserve van toepassing zijn. Deze verwerkingswijze vloeit voort uit de visie dat de deelneming gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode wordt beschouwd als een samenstel van activa en passiva en niet als een ondeelbaar actief. Daarbij past dat een herwaardering van het actief bij de deelneming wordt beschouwd als ware het een herwaardering van een actief van de rechtspersoon zelf.

De gekozen verwerkingswijze dient voor alle deelnemingen consistent te worden toegepast.

Andere wettelijke reserves

227229 De wettelijke reserves waarnaar in artikel 2:373 lid 4 BW wordt verwezen hebben betrekking op de volgende situaties:

- negatieve bijschrijvingsreserve als gevolg van de omrekening van het geplaatste aandelen kapitaal van een naamloze vennootschap naar de euro (artikel 2:67a lid 2 BW);
- een lager geplaatst aandelen kapitaal als gevolg van de omrekening van het geplaatste aandelen kapitaal van een naamloze vennootschap naar de euro (artikel 2:67a lid 3 BW);
- reserve bij de inbrengende rechtspersoon uit hoofde van inbreng in natura in een naamloze vennootschap zonder beschrijving van hetgeen is ingebracht of zonder accountantsverklaring bij de beschrijving (artikel 2:94a lid 6, onder f BW);
- reserve voor leningen verstrekt door een naamloze vennootschap met het oog op het nemen of verkrijgen van aandelen in het kapitaal van de rechtspersoon of van certificaten van deze aandelen (artikel 2:98c lid 4 BW);
- reserve voor geactiveerde kosten verbonden aan de oprichting van de vennootschap, de uitgifte van aandelen of kosten van ~~onderzoek-en~~ ontwikkeling (artikel 2:365 lid 2 BW);
- wettelijke reserve deelnemingen zoals bedoeld in artikel 2:389 lid 6 BW;
- reserve omrekeningsverschillen (artikel 2:389 lid 8 BW);
- reserve uit hoofde van herwaardering van activa (artikel 2:390 BW).

Wettelijke reserves zijn niet vrij uitkeerbaar ~~aan de aandeelhouders~~.

De wettelijke reserves waarnaar in artikel 2:373 lid 4 BW wordt verwezen worden óf als afzonderlijke posten in de balans onder het eigen vermogen gepresenteerd, óf in de toelichting als specificatie van de andere wettelijke reserves opgenomen (zie alinea 615). Het presenteren van de wettelijke reserves als afzonderlijke posten in de balans onder het eigen vermogen heeft de voorkeur.

Wettelijke reserve deelnemingen

228229a De wettelijke reserve deelnemingen wordt gevormd voor resultaten en rechtstreekse vermogensvermeerderingen van de deelnemingen sinds de eerste waardering volgens de vermogensmutatiemethode (artikel 2:389 lid 6 BW). Op het moment van deze eerste waardering bedraagt deze wettelijke reserve dus nihil. Een uitzondering hierop is alinea 510 van hoofdstuk 214 Financiële vaste activa.

Onder rechtstreekse vermogensvermeerderingen wordt in dit verbanden verstaan de baten die rechtstreeks in het eigen vermogen van de deelnemingen zijn verwerkt, zoals beschreven in hoofdstuk 265 Overzicht van het totaalresultaat. Rechtstreekse vermogensvermeerderingen die voortvloeien uit de financiële relatie van de rechtspersoon met zijn deelneming als aandeelhouder of lid als zodanig, bijvoorbeeld een aanvullende agiostorting in

een deelneming, vallen niet hieronder.

Op de wettelijke reserve deelnemingen worden in mindering gebracht uitkeringen (niet-zijnde uitkeringen in aandelen) waarop de rechtspersoon ~~sedert sinds~~ de eerste waardering ~~tegen netto-vermogenswaarde volgens de vermogensmutatiemethode~~ tot het moment van vaststellen van de jaarrekening recht heeft verkregen, alsmede rechtstreekse vermogensverminderingen bij de deelneming, en uitkeringen die de rechtspersoon zonder beperkingen kan bewerkstelligen. Voorbeelden van beperkingen zijn:

- het niet kunnen afdwingen van een besluit tot uitkering;
- een (buitenlandse) deelneming die op grond van wet- en regelgeving beperkt is in het uitkeren van winsten of reserves. Voorbeelden zijn valutarestricties, wettelijke reserves en contractuele afspraken die uitkering beperken tot een bepaald minimumniveau van het eigen vermogen van de deelneming;
- een beperking kan ook bestaan indien en voor zover de deelneming geen uitkeringen mag doen die tot gevolg hebben dat zij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden (zie artikel 2:216 BW). Er is in ieder geval geen sprake van een beperking voor zover na het doen van een uitkering de continuïteit van de deelneming gewaarborgd is. Een beperking bestaat in ieder geval wel indien en voor zover door uitkering discontinuïteit onontkoombaar is (zie alinea 103 van hoofdstuk 170 ~~alinea 103~~ Discontinuïteit en materiële onzekerheid over continuïteit) of materiële onzekerheid over de continuïteit ontstaat (zie alinea 302 van hoofdstuk 170 ~~alinea 302~~ Discontinuïteit en materiële onzekerheid over continuïteit);
- de aanvullende belasting die bij de uitkerende deelneming wordt geheven wanneer tot uitkering wordt overgegaan.

~~229232a~~ — Artikel 2:389 lid 6 BW schrijft voor dat de wettelijke reserve deelnemingen op individuele basis wordt bepaald en dat deze reserve kan worden omgezet in kapitaal.

~~De bepaling van deze wettelijke reserve deelnemingen geschiedt per 1 januari 2005 retrospectief.~~

Vorming wettelijke reserve

~~230230~~ Indien het aan te houden bedrag van de wettelijke reserves het totaalbedrag van de vrije reserves te boven gaat, dient het verschil ten laste van de Overige reserves te worden gebracht. Dit heeft tot gevolg dat de wettelijke reserves de hoogte van het aan te houden bedrag hebben, en dat de Overige reserves een negatief bedrag laten zien.

~~231234~~ De reserves als bedoeld in alinea ~~227229~~ kunnen worden gevormd hetzij als onderdeel van de winstbestemming/-verdeling (behoudens de reserve bedoeld in artikel 2:94a lid 6, onder f BW) hetzij ten laste van het Agio of de Overige reserves, zulks ter beslissing van de bevoegde organen van de rechtspersoon met inachtneming van wettelijke ~~en-statutaire~~ bepalingen omtrent de reservevorming. De afname van de wettelijke reserves komt ten gunste van de Overige reserves, dan wel is onderdeel van de winstbestemming/-verdeling, zulks ter beslissing van de bevoegde organen van de rechtspersoon met inachtneming van wettelijke ~~en-statutaire~~ bepalingen omtrent de reservevorming.

In de opgemaakte balans dienen de mutaties die op grond van wettelijke ~~en-statutaire~~ bepalingen in de reserves ~~behoren te worden~~ aangebracht, te zijn verwerkt. ~~Het voorstel voor de bestemming van de vrijval uit dan wel voor de bron van de toevoeging aan de wettelijke en-statutaire reserves dient voor zover nodig voor het vereiste inzicht, te worden opgenomen in de toelichting.~~

Verwezen wordt naar alinea 101 van hoofdstuk 420 Winstbestemming, verwerking verlies in geval de wettelijke reserves uit de winstbestemming worden gevormd en een balans vóór winstbestemming wordt opgesteld.

~~232~~**232 Een wettelijke reserve dient niet collectief, maar individueel te worden bepaald.**

De in artikel 2:373 lid 4 BW opgesomde wettelijke reserves worden derhalve niet met elkaar gesaldeerd. De volgende wettelijke reserves kunnen een negatief saldo hebben:

- de wettelijke reserve omrekeningsverschillen (artikel 2:389 lid 8 BW); en
~~— de herwaarderingsreserve inzake financiële instrumenten die verwerkt wordt op basis van ‘fair value through other comprehensive income’ bij toepassing van combinatie 3 of 4 in overeenstemming met alinea 104 van hoofdstuk 100 Inleiding;~~
- de herwaarderingsreserve inzake kasstroomhedge-accounting (artikel 2:384 lid 8 BW, zie alinea 224).

De andere wettelijke reserves kunnen geen negatief saldo hebben.

~~232a Artikel 2:389 lid 6 BW schrijft voor dat de wettelijke reserve deelnemingen op individuele basis wordt bepaald.~~

~~De bepaling van deze wettelijke reserve deelnemingen geschiedt per 1 januari 2005 retrospectief.~~

Statutaire reserves

~~233~~**233 Indien het aan te houden bedrag van de statutaire reserves het totaalbedrag van de vrije reserves te boven gaat, dient het verschil ten laste van de Overige reserves te worden gebracht.** Dit heeft tot gevolg dat de statutaire reserves de hoogte van het aan te houden bedrag hebben, en dat de Overige reserves een negatief bedrag laten zien.

234 De statutaire reserves kunnen worden gevormd als onderdeel van de winstbestemming/-verdeling.

In de opgemaakte balans dienen de mutaties die op grond van statutaire bepalingen in de reserves worden aangebracht, te zijn verwerkt.

Verwezen wordt naar alinea 101 van hoofdstuk 420 Winstbestemming, verwerking verlies in geval de statutaire reserves uit de winstbestemming worden gevormd en een balans vóór winstbestemming wordt opgesteld.

Overige reserves

~~234 Overige reserves zijn alle reserves, anders dan de wettelijke reserves en de statutaire reserves. Overige reserves zijn vrij uitkeerbaar aan de aandeelhouders.~~

~~235~~**235 Een geaccumuleerd verlies over vorige boekjaren dient op de post niet onverdeelde winst of op de Overige reserves in mindering te worden gebracht. Indien het verlies over het boekjaar het bedrag van de Overige reserves en niet onverdeelde winst te boven gaat, dient het verschil ten laste van de Overige reserves te worden gebracht.** Dit heeft tot gevolg dat de Overige reserves een negatief bedrag laten zien.

Niet verdeelde winsten

~~236~~**236 Voor de verwerking van het resultaat over het boekjaar wordt verwezen naar alinea's 208 tot en met 211 van hoofdstuk 160 Gebeurtenissen na balansdatum, ~~alinea 208 tot en met 211~~ en hoofdstuk 420 Winstbestemming, verwerking verlies.**

Toelichting

237—Artikel 2:378 BW luidt:

- ~~1. Het verloop van het eigen vermogen gedurende het boekjaar wordt weergegeven in een overzicht. Daaruit blijken:
 - a. het bedrag van elke post aan het begin van het boekjaar;
 - b. de toevoegingen en de verminderingen van elke post over het boekjaar, gesplitst naar hun aard;
 - c. het bedrag van elke post aan het einde van het boekjaar.~~
- ~~2. In het overzicht wordt de post gestort en opgevraagd kapitaal uitgesplitst naar de soorten aandelen. Afzonderlijk worden vermeld de eindstand en de gegevens over het verloop van de aandelen in het kapitaal van de rechtspersoon en van de certificaten daarvan, die deze zelf of een dochtermaatschappij voor eigen rekening houdt of doet houden. Vermeld wordt op welke post van het eigen vermogen de verkrijgingsprijs of boekwaarde daarvan in mindering is gebracht.~~
- ~~3. Opgegeven wordt op welke wijze stortingen op aandelen zijn verricht die in het boekjaar opeisbaar werden of vrijwillig zijn verricht, met de zakelijke inhoud van de in het boekjaar verrichte rechtshandelingen, waarop een der artikelen 94, 94c of 204 van toepassing is. Een naamloze vennootschap vermeldt iedere verwerving en vervreemding voor haar rekening van eigen aandelen en certificaten daarvan; daarbij worden medegedeeld de redenen van verwerving, het aantal, het nominale bedrag en de overeengekomen prijs van de bij elke handeling betrokken aandelen en certificaten en het gedeelte van het kapitaal dat zij vertegenwoordigen.~~
- ~~4. Een naamloze vennootschap vermeldt de gegevens omtrent het aantal, de soort en het nominale bedrag van de eigen aandelen of de certificaten daarvan:
 - a. die zij of een ander voor haar rekening op de balansdatum in pand heeft;
 - b. die zij of een dochtermaatschappij op de balansdatum houdt op grond van verkrijging met toepassing van artikel 98 lid 5.~~

~~Het mutatieoverzicht eigen vermogen dient tevens de vergelijkende cijfers over het voorgaande jaar te bevatten.~~

Aanbevolen wordt om ook van het geplaatste kapitaal, indien dit afwijkt van het gestorte en opgevraagde kapitaal, in de toelichting een uitsplitsing te verstrekken naar de soorten aandelen overeenkomstig artikel 2:378 lid 2 BW.

Artikel 2:373 lid 1, onder d BW bepaalt dat de wettelijke reserves naar hun aard worden onderscheiden en afzonderlijk onder het eigen vermogen worden vermeld.

~~238—De bij aandeelhouders of anderen al dan niet voorwaardelijk aan het einde van het boekjaar uitstaande, door de rechtspersoon verleende rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen (zoals opties, warrants, conversierechten verbonden aan converteerbare obligaties, hierna ‘verleende rechten’) dienen in de toelichting te worden vermeld, zodat een goed beeld ervan kan worden gevormd. Hierbij dient per groep verleende rechten te worden vermeld:~~

- ~~a. het aantal aan het begin van het boekjaar nog niet uitgeoefende verleende rechten;~~
- ~~b. het aantal door de vennootschap in het boekjaar verleende rechten met de belangrijkste van de daarbij behorende voorwaarden, zoals het aantal daarbij behorende aandelen, de uitoefenprijzen en de resterende looptijd; indien dergelijke voorwaarden gedurende het boekjaar worden gewijzigd, dienen deze wijzigingen afzonderlijk te worden vermeld;~~
- ~~c. het aantal gedurende het boekjaar uitgeoefende verleende rechten, waarbij in ieder geval worden vermeld het bij die uitoefening behorende aantal aandelen, de~~

- ~~uitoefenprijzen, de beurskoersen op het moment van uitoefening (of de gemiddelde beurskoersen per aandeel over een bepaalde, korte, periode vóór dat moment), alsmede of ten behoeve van de uitoefening van die verleende rechten eigen aandelen zijn ingekocht dan wel nieuwe aandelen zijn geplaatst; en~~
- ~~d. het aantal aan het einde van het boekjaar nog niet uitgeoefende verleende rechten, waarbij worden vermeld:~~
- ~~1. het aantal aandelen of certificaten ervan, de soort en het nominale bedrag, waarop de verleende rechten aanspraak geven;~~
 - ~~2. de uitoefenprijs van de verleende rechten;~~
 - ~~3. de resterende looptijd van de nog niet uitgeoefende verleende rechten;~~
 - ~~4. de belangrijkste voorwaarden die voor uitoefening van de verleende rechten gelden;~~
 - ~~5. de eventuele financieringsregelingen die bij de toekenning van de verleende rechten zijn getroffen; en~~
 - ~~6. de eventuele andere gegevens die voor de beoordeling van de waarde van de verleende rechten van belang zijn.~~

~~Een groep verleende rechten is een verzameling rechten van gelijke aard. Bij het vaststellen van afzonderlijk te onderscheiden groepen verleende rechten is het noodzakelijk in aanmerking te nemen of de aard van de verleende rechten voldoende gelijk is voor verwerking als één groep.~~

~~Middelgrote rechtspersonen zijn vrijgesteld van informatieverstrekking over de beginstand en de mutaties gedurende het boekjaar van de door de rechtspersoon verleende rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen (a. tot en met c.)~~

~~Indien sprake is van verleende rechten voor personeel als bedoeld in hoofdstuk 275 Op aandelen gebaseerde betalingen, zijn de aldaar vermelde bepalingen van toepassing. Het bovenbedoelde overzicht kan worden gecombineerd met de in paragraaf 5 van hoofdstuk 275 Op aandelen gebaseerde betalingen vereiste toelichting.~~

239 — De rechtspersoon dient in de toelichting te vermelden:

- ~~— zijn beleid ten behoeve van het afdekken van verleende rechten tot het nemen of verkrijgen van eigen aandelen.~~ Hierbij kan worden gedacht aan de inkoop van eigen aandelen, het verwerven van call-opties op eigen aandelen en het plaatsen van nieuwe aandelen;
- ~~— de positie per balansdatum van verleende en nog niet afgedekte rechten tot het nemen of verkrijgen van eigen aandelen;~~
- ~~— indien per balansdatum afdekking geheel of gedeeltelijk door middel van inkoop van eigen aandelen, de verwerving van call-opties op eigen aandelen of een soortgelijke transactie heeft plaatsgevonden, de hiervoor gemiddeld betaalde prijzen.~~

~~240 — Indien de rechtspersoon of een dochtermaatschappij daarvan zich verbonden heeft tot het kopen van uitstaande aandelen van de rechtspersoon of van certificaten van aandelen, dient daarvan in de toelichting melding te worden gemaakt onder mededeling van de nominale waarde van de aandelen of certificaten van aandelen, van de overeengekomen prijs en van de eventuele andere relevante voorwaarden. Deze bepaling geldt ook met betrekking tot een rechtspersoon of vennootschap waarin de rechtspersoon een deelneming heeft die geen dochtermaatschappij is, voor zover de desbetreffende informatie bekend is.~~

~~Verplichtingen tot het kopen van uitstaande aandelen kunnen onder meer voortkomen uit contractuele bepalingen of door het schrijven van putopties op eigen aandelen.~~

~~241 — Indien cumulatief preferente of soortgelijke aandelen zijn geplaatst, dient, indien dividend achterstallig is, de omvang daarvan in de toelichting te worden aangegeven. Indien sprake is van een BV waarvan het bestuur geen goedkeuring tot uitkering van preferent dividend heeft verleend, wordt het ontbreken van deze goedkeuring in de toelichting vermeld.~~

~~242 — Belangrijke mutaties in het eigen vermogen na het einde van het boekjaar, bijvoorbeeld als gevolg van uitgifte van aandelen, dienen in de toelichting te worden vermeld. Zie voorts hoofdstuk 160 Gebeurtenissen na balansdatum en datering van de jaarrekening.~~

~~243 — Een relatief gering of negatief eigen vermogen kan een indicator zijn voor twijfel omtrent de continuïteit. Verwezen wordt naar hoofdstuk 170 Discontinuïteit en materiële onzekerheid over continuïteit. Tevens wordt in dit verband gewezen op artikel 2:108a BW.~~

~~244 — Onder diverse benamingen komt in de praktijk de combinatie voor van eigen vermogen en componenten van het vreemd vermogen, welke componenten een zekere achterstelling in rangorde kunnen impliceren ten opzichte van andere componenten van het vreemd vermogen. De wet noch het Besluit modellen jaarrekening geven een aanduiding voor bijvoorbeeld garantievermogen of aansprakelijk vermogen. De volgorde van de posten volgens modellen voor de balans laten veelal een aaneensluitende opsomming van posten die behoren tot het garantievermogen niet toe. Indien deze aaneensluitende opsomming van posten niet kan worden bewerkstelligd, is het mogelijk het bedrag van het garantievermogen of aansprakelijk vermogen te vermelden in de toelichting. De samenstelling van het garantievermogen of aansprakelijk vermogen dient duidelijk uit de enkelvoudige jaarrekening te blijken. Posten met een kortlopend karakter dienen niet in het garantievermogen of aansprakelijk vermogen te worden opgenomen.~~

240.3 Eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening

~~301 — Op grond van artikel 2:411 BW en artikel 10 lid 2 Besluit modellen jaarrekeningen wordt Artikel 2:389 lid 10 BW luidt: Verschillen in het eigen vermogen en het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening en volgens de geconsolideerde jaarrekening van de rechtspersoon worden in de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening vermeld.~~

~~Artikel 2:411 BW luidt:~~

- ~~1. — In de geconsolideerde jaarrekening hoeft het eigen vermogen niet te worden uitgesplitst.~~
- ~~2. — Het aandeel in het groepsvermogen en in het geconsolideerde resultaat dat niet aan de rechtspersoon toekomt, wordt vermeld.~~

~~302 — Voor de classificatie van financiële instrumenten in de categorie vreemd vermogen en de categorie eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening wordt verwezen naar paragraaf 8 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

~~302a — In de geconsolideerde balans onder het groepsvermogen afzonderlijk opgenomen:~~

- ~~- is het eigen vermogen van de rechtspersoon; en een onderdeel van het groepsvermogen. Daarnaast is,~~
- ~~- indien van toepassing, het aandeel van derden.~~

~~een onderdeel van het groepsvermogen (zie artikel 10 lid 2 Besluit modellen jaarrekeningen). In de geconsolideerde jaarrekening hoeft het eigen vermogen niet te worden uitgesplitst (artikel 2:411 lid 1 BW).~~

~~302303 In overeenstemming met artikel 2:411 lid 2 BW komen in geval van integrale~~

~~consolidatie de belangen van derden aandeelhouders in de geconsolideerde deelnemingen afgezonderd van het eigen vermogen in de geconsolideerde balans tot uitdrukking. Verwezen wordt naar artikel 10, lid 2 van het Besluit modellen jaarrekening. Voor de wijze van verwerking van deze belangen het aandeel derden wordt verwezen naar alinea 213 van hoofdstuk 216 Fusies en overnames en alinea's 501 en 508 van hoofdstuk 217 Consolidatie.~~

304 — In overeenstemming met artikel 2:389 lid 10 BW wordt, indien het eigen vermogen en het resultaat volgens de geconsolideerde jaarrekening niet gelijk zijn aan het eigen vermogen en het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening, een aansluiting opgenomen in de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening tussen het eigen vermogen en resultaat volgens de geconsolideerde jaarrekening en het eigen vermogen en het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening, en worden de individuele posten die de verschillen veroorzaken, toegelicht.

305 — Onder diverse benamingen komt in de praktijk de combinatie voor van eigen vermogen en componenten van het vreemd vermogen, welke componenten een zekere achterstelling in rangorde kunnen impliceren ten opzichte van andere componenten van het vreemd vermogen. De wet noch het Besluit modellen jaarrekening geven een aanduiding voor bijvoorbeeld garantievermogen of aansprakelijk vermogen. De volgorde van de posten volgens modellen voor de balans laten veelal een aaneensluitende opsomming van posten die behoren tot het garantievermogen niet toe. Indien deze aaneensluitende opsomming van posten niet kan worden bewerkstelligd, is het mogelijk het bedrag van het garantievermogen of aansprakelijk vermogen te vermelden in de toelichting. **De samenstelling van het garantievermogen of aansprakelijk vermogen dient duidelijk uit de geconsolideerde jaarrekening te blijken. Posten met een kortlopend karakter dienen niet in het garantievermogen of aansprakelijk vermogen te worden opgenomen.**

240.4 Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen

Algemeen

401 Alle mutaties van het eigen vermogen dienen in de winst-en-verliesrekening te worden verantwoord, tenzij deze op grond van alinea's 402 tot en met ~~alinea 408~~412 rechtstreeks in het eigen vermogen worden verwerkt. Geconsolideerd ~~worden dienen~~ deze mutaties – met uitzondering van diegene die betrekking hebben op de financiële relatie van de rechtspersoon met zijn aandeelhouders of leden als zodanig – in een overzicht van het totaalresultaat te worden gepresenteerd, indien van toepassing. Verwezen wordt naar hoofdstuk 265 Overzicht van het totaalresultaat. In de Enkelvoudige jaarrekening wordt een mutatieoverzicht vereist op grond van artikel 2:378 BW, zie zoals besproken in alinea ~~601~~237.

402 Bij de bepaling van de (op grond van deze paragraaf) rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen te brengen bedragen, dient rekening te worden gehouden met daarmee samenhangende wijzigingen in de verschuldigde en verrekenbare belastingen, respectievelijk in de ~~voorziening voor~~ latente belastingen.

Deze wijzigingen dienen eveneens rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen te worden gebracht.

In geval van herwaardering van een ~~activum~~ actief is voor het al dan niet opnemen van een latente belastingschuld artikel 2:390 lid 5 BW van belang. Zie verder alinea 304 en ~~volgende verder~~ van hoofdstuk 272 Belastingen naar de winst.

Financiële relatie met de aandeelhouders van de rechtspersoon

403 Alle vermogensmutaties welke betrekking hebben op de financiële relatie van de rechtspersoon met zijn aandeelhouders of leden als zodanig dienen rechtstreeks in het eigen vermogen te worden verantwoord.

Voorbeelden van dergelijke mutaties zijn:

- vermogensvermeerdering al dan niet door plaatsing van aandelen, aanzuivering van verliezen (waaronder de kwijtschelding van schulden) of verkoop van eigen aandelen;
- vermogensvermindering door inkoop van of terugbetaling op aandelen;
- vermogensvermeerdering of -vermindering als gevolg van de omrekening van het geplaatste aandelen kapitaal in een jaarrekening die in een vreemde geldeenheid is gesteld;
- mutaties binnen in het eigen vermogen als gevolg van afstempeling van aandelen;
- dividenduitkering ten laste van de vrije reserves.

Zie tevens alinea 213.

Stelselwijzigingen en materiële fouten

404 Voor de verwerking van de effecten van stelselwijzigingen wordt verwezen naar alinea 208 en verder van hoofdstuk 140 Stelselwijzigingen ~~(met name vanaf alinea 208).~~

405 Voor de verwerking van ~~de een materiële fout invloed van materiële fouten en vermogensmutaties als gevolg van correcties van jaarrekeningen van voorgaande boekjaren~~ wordt verwezen naar alinea 201 en verder van hoofdstuk 150 Fouten.

Valutakoersverschillen

406 Voor de verwerking van valutakoersverschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta. Zie voor de verwerking van koersverschillen gerelateerd aan het geplaatste aandelen kapitaal tevens alinea's 204 en 205 ~~van dit hoofdstuk.~~

Herwaarderingsreserve

407 Herwaarderingsreserves dienen alleen in de winst-en-verliesrekening te worden verwerkt in de volgende situaties:

- a. de herwaardering betreft een afwaardering, indien en voor zover een negatief bedrag van de herwaardering ontstaat (zie ook alinea 219226);
- b. de positieve herwaardering betreft de terugneming van een afwaardering, die eerder als last in de winst-en-verliesrekening is verwerkt, voor zover de boekwaarde van het actief voor de terugneming onder de boekwaarde ligt die zou zijn bepaald indien eerder geen afwaardering zou zijn verantwoord. Zie ook alinea 608 en verder van hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen, ~~alinea 608 en verder~~;
- c. de wet of de Richtlijnen staan verwerking in de winst-en-verliesrekening toe, indien en voor zover de rechtspersoon die verwerkingswijze volgt (zie ook alinea 216 en verder). Voor voorbeelden hiervan wordt verwezen naar alinea 504 van hoofdstuk 213 Vastgoedbeleggingen, ~~alinea 504, alinea 401 en verder van hoofdstuk 220 Voorraden en hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

408 ~~Artikel 2:390 lid 3, tweede volzin BW bepaalt:~~

~~Deze reserve wordt verminderd met het uit hoofde van een bepaald actief in de reserve opgenomen bedrag als het desbetreffende actief wordt vervreemd.~~

~~Er bestaat derhalve onder de bovengenoemde omstandigheid een verplichting de~~

~~herwaarderingsreserve te verminderen.~~ De wijze waarop ~~de een~~ vermindering van de herwaarderingsreserve ~~in voorkomende gevallen~~ wordt verwerkt, is afhankelijk van hangt af van het voor de jaarrekening gekozen stelsel voor resultaatbepaling. Zie alinea 216 en verder.

~~409-410 — (vervallen)~~

~~411 — Met betrekking tot een vermindering van een herwaarderingsreserve ten gunste van het resultaat bepaalt artikel 2:390 lid 4 BW:~~

~~De verminderingen van de herwaarderingsreserve die ten gunste van de winst en verliesrekening worden gebracht, worden in een afzonderlijke post opgenomen.~~

~~Deze verminderingen betreffen niet terugnemingen van eerder verwerkte herwaarderingsreserves, doch de realisatie daarvan.~~

~~Indien een vermindering van de herwaarderingsreserve ten gunste van de winst en verliesrekening wordt gebracht, dient deze op een afzonderlijke regel van de winst en verliesrekening te worden gepresenteerd en niet in mindering te worden gebracht op de bedrijfslasten of toegevoegd te worden aan het netto-omzetresultaat. Deze regel dient te worden gepresenteerd direct voorafgaand aan de financiële baten en lasten, zoals bedoeld in artikel 2:377 lid 3, onder k tot en met o en lid 4, onder g tot en met k BW, als onderdeel van het resultaat voor belastingen.~~

~~Op grond van artikel 5 lid 3 Besluit modellen jaarrekening mag een tussentelling worden ingevoegd en benoemd zoals de in de winst en verliesrekening gerealiseerde herwaarderingsreserves.~~

~~Indien op grond van artikel 2:390 lid 1 BW de herwaarderingsreserve is verminderd met latente belastingverplichtingen met betrekking tot activa die zijn gewaardeerd op een hoger bedrag, wordt het ten gunste van de winst en verliesrekening gebrachte bedrag op bruto-basis bepaald. Het belastingbedrag dat samenhangt met de vermindering van de herwaarderingsreserve wordt onder de post belastingen ten laste van het resultaat gebracht.~~

~~De presentatie van een vermindering van de herwaarderingsreserve met betrekking tot financiële instrumenten kan van het vorenstaande afwijken: zie hiervoor hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

~~Indien een ongerealiseerde waardevermeerdering van activa reeds ten gunste van de winst en verliesrekening is gebracht en in verband hiermee een herwaarderingsreserve is gevormd, dient de daaropvolgende realisatie van de herwaarderingsreserve rechtstreeks in de Overige reserves te worden verwerkt.~~

~~412 — Specifiek in de wet geregeld zijn de koersverschillen bij beleggingsmaatschappijen. Artikel 2:401 lid 2 BW bepaalt hieromtrent:~~

~~De beleggingen van een beleggingsmaatschappij als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht mogen tegen marktwaarde worden gewaardeerd. Nadelige koersverschillen ten opzichte van de voorafgaande balansdatum behoeven niet ten laste van de winst en verliesrekening te worden gebracht, mits zij op de reserves worden afgeboekt; voordelige koersverschillen mogen op de reserves worden bijgeboekt. De bedragen worden in de balans of in de toelichting vermeld.~~

~~Zie verder hoofdstuk 615 Beleggingsentiteiten, alinea 201.~~

~~Voorts wordt verwezen naar hoofdstuk 600 Banken, hoofdstuk 605 Verzekeringsmaatschappijen, hoofdstuk 610 Pensioenfondsen en hoofdstuk 615 Beleggingsentiteiten voor specifieke bepalingen ten aanzien van deze bijzondere bedrijfstakken.~~

~~413 Aanbevolen wordt de verschillende herwaarderingsreserves afzonderlijk toe te lichten, gezien de verschillende aard, achtergrond en verwerkingswijze van de herwaarderingsreserves. Afzonderlijk kunnen worden toegelicht de herwaarderingsreserves voor:~~

- ~~— waardevermeerderingen van activa, niet zijnde financiële instrumenten, die rechtstreeks zijn opgenomen in het eigen vermogen (artikel 2:390 lid 1 BW eerste volzin);~~
- ~~— waardevermeerderingen van financiële instrumenten, niet zijnde afdekkingsinstrumenten, die rechtstreeks zijn opgenomen in het eigen vermogen (artikel 2:390 lid 1 BW tweede volzin);~~
- ~~— waardevermeerderingen van activa waarvan waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening worden opgenomen en waarvoor geen frequente marktnoteringen bestaan (artikel 2:390 lid 1 BW derde volzin); en~~
- ~~— waardeveranderingen van financiële instrumenten die dienen als afdekkingsinstrument; zogenaamde kasstroomafdekking (artikel 2:384 lid 8 BW).~~

240.5 Classificatie van financiële instrumenten in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Inleiding

~~501209 Het is mogelijk dat een financieel instrument dat per balansdatum de juridische vorm van vreemd vermogen heeft, de economische realiteit van eigen vermogen heeft. Een voorbeeld van een dergelijk financieel instrument dat op basis van de economische realiteit als eigen vermogen, maar op basis van de juridische vorm per balansdatum als vreemd vermogen zou worden geclassificeerd, betreft een eeuwigdurende obligatielening zonder afloopdatum of aflossing waarbij de betaling van rente ter discretie staat van de uitgevende rechtspersoon. Omdat er geen verplichting bestaat tot aflossing of betaling van rente, is op basis van de economische realiteit sprake van eigen vermogen. Op basis van de juridische vorm (obligatielening) betreft het financieel instrument vreemd vermogen.~~

~~De classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen of als vreemd vermogen in de enkelvoudige jaarrekening kan verschillen van de classificatie in de geconsolideerde jaarrekening.~~

Classificatie in de geconsolideerde jaarrekening

~~**502 De classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen of als vreemd vermogen in de geconsolideerde jaarrekening dient te worden gebaseerd op de economische realiteit.** Verwezen wordt naar alinea 801 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

Classificatie in de enkelvoudige jaarrekening

~~**503207 De classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen of als vreemd vermogen in de enkelvoudige jaarrekening kan dient te worden gebaseerd op de juridische vorm van het instrument of op de economische realiteit.**~~

~~**504208 Voor** Indien niet gekozen wordt voor classificatie op basis van de juridische~~

~~form, wordt de classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen of vreemd vermogen in de enkelvoudige jaarrekening gebaseerd op de economische realiteit, wordt verwezen naar alinea 801 van bepalingen aangaande verwerking in de balans zoals opgenomen in alinea 801 tot en met 819 respectievelijk aangaande verwerking in de winst en verliesrekening zoals opgenomen in alinea's 821 tot en met 824 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

~~**505** Indien de classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen is gebaseerd op de juridische vorm, terwijl het instrument op basis van de economische realiteit als vreemd vermogen geclassificeerd zou worden, dient het bedrag van het instrument dat op grond van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten als financiële verplichting zou worden opgenomen in de balans als een afzonderlijke post in het eigen vermogen te worden gepresenteerd. Een Voorbeelden hiervan kunnen kan zijn al dan niet voorwaardelijke verplichtingen tot inkoop van eigen vermogensinstrumenten van de rechtspersoon zoals nader beschreven in alinea 806 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.~~

~~Indien sprake is van verschillende typen van dergelijke financiële instrumenten worden deze óf als afzonderlijke posten per type financieel instrument in de balans onder het eigen vermogen gepresenteerd, óf wordt het totaalbedrag van deze instrumenten als afzonderlijke post in de balans onder het eigen vermogen gepresenteerd, waarbij in de toelichting het bedrag per instrument wordt opgenomen (zie alinea 620).~~

~~In de bijlage bij dit hoofdstuk is een voorbeeld opgenomen.~~

~~**506** Het is tevens mogelijk dat voor een financieel instrument op basis van de economische realiteit zowel een eigen vermogenscomponent als een vreemd vermogenscomponent wordt onderkend (zie ook alinea 813 en verder van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten, alinea 813 en verder). Een voorbeeld hiervan is een converteerbare lening. Indien de classificatie van financiële instrumenten is gebaseerd op de juridische vorm wordt de gehele converteerbare lening tot het moment van conversie als vreemd vermogen gepresenteerd.~~

240.6 Toelichting

Toelichtingen in de enkelvoudige jaarrekening

Mutatieoverzicht eigen vermogen

~~**601** Op grond van artikel 2:378 lid 1 BW wordt het~~Het verloop van het eigen vermogen gedurende het boekjaar wordt weergegeven in een mutatieoverzicht. Daaruit blijken:

- ~~a.~~ het bedrag van elke post aan het begin van het boekjaar;
- ~~b.~~ de toevoegingen en de verminderingen van elke post over het boekjaar, gesplitst naar hun aard;
- ~~c.~~ het bedrag van elke post aan het einde van het boekjaar.

~~Het mutatieoverzicht eigen vermogen dient tevens de vergelijkende cijfers over het voorgaande jaar te bevatten. Zie ook alinea 127 van hoofdstuk 110 Doelstellingen en uitgangspunten.~~

Het geplaatste kapitaal

~~**602**~~~~203~~Als Artikel 2:373 lid 2 BW luidt:

Is het geplaatste kapitaal niet is volgestort, dan wordt het geplaatste kapitaal in de toelichting vermeld in plaats daarvan het gestorte kapitaal vermeld of, indien stortingen zijn uitgeschreven, het gestorte en opgevraagde kapitaal. Het geplaatste kapitaal wordt in deze gevallen vermeld (artikel 2:373 lid 2 BW).

603 In het overzicht zoals bedoeld in alinea 601 wordt de post gestort en opgevraagd kapitaal uitgesplitst naar de soorten aandelen (artikel 2:378 lid 2 BW).

Aanbevolen wordt om ook van het geplaatste kapitaal, indien dit afwijkt van het gestorte en opgevraagde kapitaal, in de toelichting een uitsplitsing te verstrekken naar de soorten aandelen overeenkomstig artikel 2:378 lid 2 BW.

604 Opgegeven wordt op welke wijze stortingen op aandelen zijn verricht die in het boekjaar opeisbaar werden of vrijwillig zijn verricht, met de zakelijke inhoud van de in het boekjaar verrichte rechtshandelingen, waarop een der artikelen 2:94, 2:94c of 2:204 BW inzake inbreng in natura van toepassing is.

605²⁴¹ ~~Indien cumulatief, preferente of soortgelijke aandelen zijn geplaatst, dient, indien dividend achterstallig is, de omvang daarvan in de toelichting te worden aangegeven~~ vermeld. Indien sprake is van een besloten vennootschap BV waarvan het bestuur geen goedkeuring tot uitkering van preferent dividend heeft verleend, wordt het ontbreken van deze goedkeuring in de toelichting vermeld.

Door de rechtspersoon gehouden eigen aandelen of certificaten daarvan

606 Op grond van artikel 2:378 lid 2 BW worden afzonderlijk vermeld Afzonderlijk worden vermeld de eindstand en de gegevens over het verloop van de eigen aandelen in het kapitaal van de rechtspersoon en van de of certificaten daarvan, die deze zelf de rechtspersoon of een dochtermaatschappij voor eigen rekening houdt of doet houden. Tevens wordt V vermeld wordt op welke post van het eigen vermogen de verkrijgingsprijs of boekwaarde daarvan in mindering is gebracht (zie alinea 209). Artikel 2:378 lid 2, slotzin BW luidt:

~~Vermeld wordt op welke post van het eigen vermogen de verkrijgingsprijs of boekwaarde daarvan in mindering is gebracht.~~

607 Op grond van artikel 2:378 lid 3, slotzin BW, vermeldt ~~Een naamloze vennootschap vermeldt iedere verwerving en vervreemding voor haar rekening van eigen aandelen en certificaten daarvan.;~~ d ~~Daarbij worden medegedeeld de redenen van verwerving, het aantal, het nominale bedrag en de overeengekomen prijs van de bij elke handeling betrokken aandelen en certificaten en het gedeelte van het kapitaal dat zij vertegenwoordigen~~ vermeld.

Tevens vermeldt een ~~Een naamloze vennootschap op grond van artikel 2:378 lid 4 BW vermeldt de gegevens omtrent het aantal, de soort en het nominale bedrag van de eigen aandelen of de certificaten daarvan:~~

- a. ~~die zij of een ander voor haar rekening op de balansdatum in pand heeft;~~
- b. ~~die zij of een dochtermaatschappij op de balansdatum houdt op grond van verkrijging met toepassing van artikel 98 lid 5~~ krachtens een regeling om deze aan werknemers van de vennootschap of van een groepsmaatschappij over te dragen (artikel 2:98 lid 5 BW).

608²⁴⁰ ~~Indien de rechtspersoon of een dochtermaatschappij daarvan zich verbonden heeft tot het kopen van uitstaande aandelen van de rechtspersoon of van certificaten van aandelen~~ van de rechtspersoon, dient de rechtspersoon daarvan in de toelichting melding te worden gemaakt maken onder mededeling van de nominale waarde van de aandelen

~~of certificaten van aandelen, van de overeengekomen prijs en van de eventuele andere relevante voorwaarden. Deze bepaling toelichting geldt dient ook door de rechtspersoon te worden vermeld met betrekking tot een rechtspersoon of vennootschap waarin de rechtspersoon een voor deelnemingen heeft die geen dochtermaatschappij zijnis, voor zover de desbetreffende informatie bekend is.~~

~~Verplichtingen tot het kopen van uitstaande aandelen kunnen onder meer voortkomen uit contractuele bepalingen of door het schrijven van putopties op eigen aandelen.~~

Door de rechtspersoon verleende rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen

~~609²³⁸De bij aandeelhouders of anderen al dan niet voorwaardelijk aan het einde van het boekjaar uitstaande, door de rechtspersoon verleende rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen (zoals opties, warrants, conversierechten verbonden aan converteerbare obligaties, hierna ‘verleende rechten’) dienen in de toelichting te worden vermeld, zodat een goed beeld ervan kan worden gevormd. Hierbij dient per groep verleende rechten te worden vermeld:~~

- ~~a. het aantal aan het begin van het boekjaar nog niet uitgeoefende verleende rechten;~~
- ~~b. het aantal door de vennootschap in het boekjaar verleende rechten met de belangrijkste van de daarbij behorende voorwaarden, zoals het aantal daarbij behorende aandelen, de uitoefenprijzen en de resterende looptijd; indien dergelijke voorwaarden gedurende het boekjaar worden gewijzigd, dienen deze wijzigingen afzonderlijk te worden vermeld;~~
- ~~c. het aantal gedurende het boekjaar uitgeoefende verleende rechten, waarbij in ieder geval worden vermeld het bij die uitoefening behorende aantal aandelen, de uitoefenprijzen, de beurskoersen op het moment van uitoefening - voor zover van toepassing - (of de gemiddelde beurskoersen per aandeel over een bepaalde, korte, periode vóór dat moment), alsmede of ten behoeve van de uitoefening van die verleende rechten eigen aandelen zijn ingekocht dan wel nieuwe aandelen zijn geplaatst; en~~
- ~~d. het aantal aan het einde van het boekjaar nog niet uitgeoefende verleende rechten, waarbij worden vermeld:~~
 - ~~1. het aantal aandelen of certificaten ervan, de soort en het nominale bedrag, waarop de verleende rechten aanspraak geven;~~
 - ~~2. de uitoefenprijs van de verleende rechten;~~
 - ~~3. de resterende looptijd van de nog niet uitgeoefende verleende rechten;~~
 - ~~4. de belangrijkste voorwaarden die voor uitoefening van de verleende rechten gelden;~~
 - ~~5. de eventuele financieringsregelingen die bij de toekenning van de verleende rechten zijn getroffen; en~~
 - ~~6. de eventuele andere gegevens die voor de beoordeling van de waarde van de verleende rechten van belang zijn.~~

~~Een groep verleende rechten is een verzameling rechten van gelijke aard. Bij het vaststellen van afzonderlijk te onderscheiden groepen verleende rechten is het noodzakelijk in aanmerking te nemen of de aard van de verleende rechten voldoende gelijk is voor verwerking als één groep.~~

~~Middelgrote rechtspersonen zijn vrijgesteld van informatieverstrekking over de beginstand en de mutaties gedurende het boekjaar van de door de rechtspersoon verleende rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen (a. tot en met c.)~~

Indien sprake is van verleende rechten voor personeel als bedoeld in hoofdstuk 275 Op aandelen gebaseerde betalingen, zijn de aldaar vermelde bepalingen eveneens van toepassing. Het bovenbedoelde overzicht kan worden gecombineerd met de in paragraaf 5 van hoofdstuk 275 Op aandelen gebaseerde betalingen vereiste toelichting.

610²³⁹ De rechtspersoon dient in de toelichting te vermelden:

- ~~zijn beleid ten behoeve van het afdekken van verleende rechten tot het nemen of verkrijgen van eigen aandelen.~~ Hierbij kan worden gedacht aan de inkoop van eigen aandelen, het verwerven van call-opties op eigen aandelen en het plaatsen van nieuwe aandelen;
- ~~de positie per balansdatum van verleende en nog niet afgedekte rechten tot het nemen of verkrijgen van eigen aandelen;~~
- ~~indien per balansdatum afdekking geheel of gedeeltelijk door middel van inkoop van eigen aandelen, de verwerving van call-opties op eigen aandelen of een soortgelijke transactie heeft plaatsgevonden, de hiervoor gemiddeld betaalde prijzen.~~

Fiscaal niet erkend kapitaal

611 Als fiscaal (een gedeelte van) het Agio of In de toelichting dient gekwantificeerd te worden aangegeven welk gedeelte van het agio fiscaal niet als gestort wordt aangemerkt. Een overeenkomstige toelichting dient te worden gegeven op het gedeelte van het gestort en opgevraagd kapitaal dat fiscaal niet als volgestort wordt erkend, dient dit onder vermelding van het bedrag in de toelichting te worden vermeld. Middelgrote rechtspersonen zijn hiervan vrijgesteld van informatieverstrekking over het gedeelte van het agio en het gestort en opgevraagd kapitaal dat fiscaal niet als gestort wordt aangemerkt.

Herwaarderingsreserves

612 Op grond van artikel 2:390 lid 5 BW wordt in 5. — In de toelichting wordt uiteengezet, of en op welke wijze in samenhang met de herwaardering rekening wordt gehouden met de invloed van belastingen op vermogen en resultaat.

613⁴¹³ Aanbevolen wordt de verschillende herwaarderingsreserves afzonderlijk toe te lichten, gezien de verschillende aard, achtergrond en verwerkingwijze van de herwaarderingsreserves. Afzonderlijk kunnen worden toegelicht de herwaarderingsreserves voor:

- waardevermeerderingen van activa, niet zijnde financiële instrumenten, die rechtstreeks zijn opgenomen in het eigen vermogen (artikel 2:390 lid 1 BW eerste volzin);
- waardevermeerderingen van financiële instrumenten, niet zijnde afdekkingsinstrumenten, die rechtstreeks zijn opgenomen in het eigen vermogen (artikel 2:390 lid 1 BW tweede volzin);
- waardevermeerderingen van activa waarvan waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening worden opgenomen en waarvoor geen frequente marktnoteringen bestaan (artikel 2:390 lid 1 BW derde volzin); en
- waardeveranderingen van financiële instrumenten die dienen als afdekkingsinstrument; zogenaamde kasstroomafdekking (artikel 2:384 lid 8 BW).

614 In de toelichting dient, in geval van kasstroomafdekkingen, de keuze om de herwaarderingsreserve op individuele basis dan wel collectieve basis te vormen (zie alinea 224) te worden uiteengezet.

Andere wettelijke reserves

615 Artikel 2:373 lid 1, onder d BW bepaalt dat de wettelijke reserves naar hun aard worden onderscheiden en afzonderlijk onder het eigen vermogen worden vermeld. Als de in artikel

2:373 lid 4 BW opgesomde wettelijke reserves niet als afzonderlijke posten in de balans onder het eigen vermogen worden gepresenteerd (zie alinea 227), wordt in de toelichting een specificatie van de andere wettelijke reserves gegeven.

Bestemming van de winst of verwerking van het verlies

616 Op grond van artikel 2:380c BW wordt de bestemming van de winst of de verwerking van het verlies, of, zolang deze niet vaststaat, het voorstel daartoe, in de toelichting opgenomen. Zie voorts hoofdstuk 420 Winstbestemming, verwerking verlies.

~~Het voorstel voor de bestemming van de vrijval uit dan wel voor de bron van de toevoeging aan de wettelijke en statutaire reserves dient voor zover nodig voor het vereiste inzicht, te worden opgenomen in de toelichting.~~

Belangrijke mutaties na balansdatum

~~617²⁴²Belangrijke mutaties in het eigen vermogen na het einde van het boekjaar, bijvoorbeeld als gevolg van uitgifte van aandelen, dienen in de toelichting te worden vermeld. Zie voorts alinea 404 en verder van hoofdstuk 160 Gebeurtenissen na balansdatum en datering van de jaarrekening.~~

Verschillen tussen geconsolideerd en enkelvoudig eigen vermogen en resultaat

618 Artikel 2:389 lid 10 BW luidt:

~~Verschillen in het eigen vermogen en het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening en volgens de geconsolideerde jaarrekening van de rechtspersoon worden in de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening vermeld.~~

~~304—In overeenstemming met artikel 2:389 lid 10 BW wordt, indien het eigen vermogen en het resultaat volgens de geconsolideerde jaarrekening niet gelijk zijn aan het eigen vermogen en het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening, een aansluiting opgenomen in de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening tussen het eigen vermogen en resultaat volgens de geconsolideerde jaarrekening en het eigen vermogen en het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening, en worden de individuele posten die de verschillen veroorzaken, toegelicht.~~

Garantievermogen

619 305—Het eigen vermogen en componenten van het vreemd vermogen kunnen een bepaalde achterstelling in rangorde hebben Onder diverse benamingen komt in de praktijk de combinatie voor van eigen vermogen en componenten van het vreemd vermogen, welke componenten een zekere achterstelling in rangorde kunnen impliceren ten opzichte van andere componenten van het vreemd vermogen. Hiervoor worden in de praktijk diverse benamingen gehanteerd, zoals garantievermogen of aansprakelijk vermogen. De volgorde waarin posten in de balans moeten worden opgenomen is in De wet noch en het Besluit modellen jaarrekening opgenomen. Hierdoor is geven een aanduiding voor bijvoorbeeld garantievermogen of aansprakelijk vermogen. De volgorde van de posten volgens modellen voor de balans laten veelal een aaneensluitende opsomming van posten die behoren tot het garantievermogen niet mogelijk toe (artikel 6 lid 1 Besluit modellen jaarrekening). Indien deze aaneensluitende opsomming van posten niet kan worden bewerkstelligd, is het mogelijk het bedrag van het garantievermogen of aansprakelijk vermogen te vermelden in de toelichting. In dat geval dient De samenstelling van het garantievermogen of aansprakelijk vermogen dient duidelijk uit de geconsolideerde jaarrekening toelichting te blijken. Posten met een kortlopend karakter dienen niet in het garantievermogen of aansprakelijk vermogen te worden opgenomen.

Classificatie van financiële instrumenten op basis van de juridische vorm

620 Als sprake is van verschillende typen van financiële instrumenten die in de enkelvoudige jaarrekening op basis van de juridische vorm zijn geclassificeerd als eigen vermogen, terwijl zij op basis van de economische realiteit classificeren als vreemd vermogen, bestaat de keuze om deze óf als afzonderlijke posten per type financieel instrument in de balans onder het eigen vermogen te presenteren, óf het totaalbedrag van deze instrumenten als afzonderlijke post in de balans onder het eigen vermogen te presenteren (zie alinea 505). Als het totaalbedrag van deze instrumenten als afzonderlijke post in de balans onder het eigen vermogen is gepresenteerd, wordt in de toelichting het bedrag per instrument opgenomen.

~~Tevens dient in de toelichting dit ((totaal))bedrag te worden onderverdeeld naar de categorieën van het eigen vermogen, zoals genoemd in artikel 2:373 lid 1 BW. Voor ieder hieronder begrepen instrument dienen de belangrijkste voorwaarden te worden vermeld.~~

In de bijlage bij dit hoofdstuk is een voorbeeld opgenomen.

Toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening

621 In de geconsolideerde jaarrekening dienen, voor zover van toepassing, de toelichtingen te worden vermeld zoals opgenomen in alinea's 608 tot en met 610, 617 en 619.

Voorbeeld van de presentatie binnen het eigen vermogen van financiële instrumenten met de economische realiteit van vreemd vermogen indien de classificatie wordt gebaseerd op de juridische vorm van het financiële instrument (zie alinea's 505 en 620)~~voor de presentatie binnen het eigen vermogen van financiële instrumenten~~

Feitenpatroon

BV A heeft een geplaatst kapitaal van € 800.000 onderverdeeld in 8.000 gewone aandelen met een nominale waarde van € 100, en ingehouden winsten van € 2.000.000.

BV A heeft aan een aandeelhouder toegezegd diens 200 aandelen in de rechtspersoon in te kopen voor € 500 per aandeel, indien deze aandeelhouder daartoe verzoekt drie jaar na deze toezegging. Dit betreft feitelijk een geschreven putoptie met een uitoefenprijs van € 500 per aandeel. De rentevoet voor een vergelijkbare verplichting bedraagt 3,57%. Deze toezegging sluit aan op voorbeeld L in alinea 805 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten waarbij op grond van de economische realiteit de verplichting tot het betalen van liquide middelen als financiële verplichting onder het vreemd vermogen wordt opgenomen.

Daarnaast heeft BV A 200 preferente aandelen met een nominale waarde van € 1.000 en een vast dividend uitgegeven voor € 200.000 waarbij is overeengekomen dat deze preferente aandelen door de rechtspersoon na vijf jaar zullen worden ingekocht voor € 200.000. Deze overeenkomst tot toekomstige inkoop sluit aan bij voorbeeld A in alinea 805 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.

BV A baseert de classificatie van financiële instrumenten als eigen vermogen of als vreemd vermogen in de enkelvoudige jaarrekening op basis van de juridische vorm.

Voorbeeld van de presentatie van het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening

Het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening kan als volgt worden gepresenteerd:

Eigen vermogen

Geplaatst kapitaal	1.000.000	a
Overige reserves	1.710.000	b
Reserve met de economische realiteit van vreemd vermogen	290.000	c
Totaal	3.000.000	

Voorbeeld van de toelichting op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening

BV A neemt in de toelichting een specificatie op van het totaalbedrag van financiële instrumenten die op basis van de economische realiteit als vreemd vermogen geclassificeerd zouden worden, onderverdeeld naar de categorieën van het eigen vermogen.

Reserve met de economische realiteit van vreemd vermogen

De inkoopverplichting van € 90.000 uit hoofde van de putoptie op eigen aandelen heeft voor € 20.000 betrekking op het geplaatste kapitaal (200 aandelen met ieder een nominale waarde van € 100) en voor € 70.000 op ingehouden winsten. De inkoopverplichting van € 200.000 inzake de preferente aandelen heeft volledig betrekking op het geplaatste kapitaal (200 preferente aandelen met een nominale waarde van ieder € 1.000). De inkoopverplichting van in totaal € 290.000 is onttrokken aan de overige reserves.

Toelichting op de voorbeelden

- a. Dit betreft het geplaatste kapitaal van de gewone aandelen (€ 800.000) en van de preferente aandelen (€ 200.000).
- b. De afzonderlijk gepresenteerde financiële instrumenten die op basis van de economische realiteit als vreemd vermogen classificeren (€ 290.000) zijn in mindering gebracht op de ingehouden winsten (overige reserves) (€ 2.000.000). Eventuele mutaties in volgende boekjaren, zoals bijvoorbeeld de oprenting van de contante waarde, worden eveneens verwerkt in de ingehouden winsten (overige reserves).
- c. BV A presenteert het totaalbedrag van het eigen vermogen dat op basis van de economische realiteit als vreemd vermogen classificeert als een afzonderlijke post in het eigen vermogen. De contante waarde van de verplichting inzake de gewone aandelen (de geschreven putoptie) is gelijk aan € 90.000 ($200 \times € 500$, drie jaar contant gemaakt tegen 3,57%). De contante waarde van de verplichting inzake de preferente aandelen is, mede omdat de aandelen dividendgerechtigd zijn, gelijk aan € 200.000 ($200 \times € 1.000$).

De post ‘reserve met de economische realiteit van vreemd vermogen’ is tevens het verschil tussen het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening en het eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening (behoudens eventuele overige verschillen). Deze reserve betreft een vrije reserve is geen (wettelijk) niet-uitkeerbare reserve.

Tot slot wordt verwezen naar de toelichtingsvereisten uit hoofde van alinea's 238-609 en 610 van hoofdstuk 240 Eigen vermogen.

Overgang naar presentatie als vreemd vermogen

Zodra de juridische vorm verandert in vreemd vermogen, wordt het betreffende bedrag als verplichting onder het vreemd vermogen gepresenteerd. Afhankelijk van de relevante feiten en omstandigheden zou dat bijvoorbeeld kunnen zijn wanneer de aandeelhouder kenbaar maakt om zijn putoptie uit te oefenen, respectievelijk wanneer na de verstreken vijf jaar het bedrag voor de preferente aandelen nog niet is betaald. Eventueel dividend dat gedurende de looptijden van deze instrumenten wordt uitbetaald, wordt verwerkt in overeenstemming met hoofdstuk 420 Winstbestemming, verwerking van verlies en de alinea's 208 tot en met 210 van hoofdstuk 160 Gebeurtenissen na balansdatum.